

”Rinnat piiloon”

Feminiinisyyden aliarvostamisen ja sukupuolittuneiden sääntöjen heijastumia Instagramissa

Henna Turpiainen

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2021

Liiketalouden koulutus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutus

TURPIAINEN, HENNA:

”Rinnat piiloon”

Feminiinisyyden aliarvostamisen ja sukupuolittuneiden sääntöjen heijastumia Instagramissa

Opinnäytetyö 75 sivua, joista liitteitä 0 sivua

Toukokuu 2021

Tämä opinnäytetyö tutki sosiaalisen median palvelu Instagramin naisoletettuihin kohdistamaa vallankäyttöä sekä feminiinisyyden aliarvostamisen kulttuuria. Tavoitteena oli tuoda esille Suomessa tapahtunein esimerkein sukupuolittuneita rajoituksia ja hierarkioita tekemällä näkyväksi niitä tuottavia mekanismeja.

Alastomuuden ja seksuaalisuuden esityksiin suhtautuminen Instagramissa korostaa sekä käsitystä kahdesta vastakkaisesta sukupuolesta, että pelkoja seksuaalisuuteen ja sen julkisuuteen liittyen. Samalla kun mediakuvasto on täynnä julkisia alastomuuden esityksiä, sitä arvotetaan ja säännellään. Kirkon seksuaalikäsitely ja rakenteiden maskuliinijohtavuus näkyvät yhdysvaltalaissovelluksen käytänteissä. Kulttuurisena vaikuttajana Instagram jatkaa totuttujen ulkonäköön ja sukupuoliolentukseen perustuvien esilläolon rajoitusten toisintamista. Ytimeen nousevat feminiinisyyden aliarvostamisen ilmiöt kuten naisylävartalon näennäisen peittämisen velvoite, kehonkoostumuksen ja alastomuuden seksualisointi sekä ulkonäkökeskeisen työn ja esilläolon paheksunta.

Maskuliinisten ja feminiinisten piirteiden sitominen odotuksiltaan ja säännöiltään eriäviin suljettuihin kategorioihin todettiin paitsi kulttuuriseksi illuusioksi, myös rajoittavaksi kaikille identiteeteille. Tärkeimmäksi vaikuttamisen keinoksi nousivat uskomusten ehdollisuuden oivaltaminen sekä kuluttajapainostus esimerkiksi erilaisin kantaa ottavin kampanjoin. Kulttuuriin luodut tottumukset kuvaavat yhteisöjen ihmiskäsityksiä, mutta olemassaoloa ei voida koskaan täysin kuvata.

Asiasanat: feminiinisyyden, seksuaalisuus, instagram, sukupuoliroolit, ilmaisunvapaus

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration

TURPIAINEN, HENNA:
Hide Your Femininity
Reflections of Undervaluing Femininity and Gendered Norms on Instagram

Bachelor's thesis 75 pages, appendices 0 pages
May 2021

This thesis scanned the practice of power and devalued femininity on the social media platform Instagram. It reviewed cases of female presumption occurred people in Finland. The purpose of this thesis was to bring forward gendered restrictions and hierarchies by displaying the mechanisms of them.

Reactions towards nudity and sexual representations on Instagram reflect the perception of two contrary sexes and the fears towards sexuality and its publicity. While media imagery is filled with overt sexual presentations it is also highly criticised and regulated. The American view of sexuality displays the vision of church and masculine lead structures that drive the guidelines of the application. As a cultural actor Instagram keeps rehearsing the internalised rules of appearance and gender assumptions. Phenomena of undervaluing femininity such as seemingly covering the female upper body, sexualising of body figures and nudity as well as devaluing appearance-oriented work rise to the core.

Packing masculine and feminine traits into separate boxes that have different rules and assumptions were noted to be not only restrictive to all identities but also a cultural illusion. The most substantial way to affect Instagram's system was found to be recognition of dependent beliefs and consumer pressure through e.g. influential campaigns. The rules, categories and expectations created to the culture can describe human conceptions but the existence of a human being can never be completely described.

Key words: femininity, sexuality, instagram, gender roles, freedom of expression

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	SEKSUAALISUUS MAAILMANKUVAAJANA	9
	2.1 Sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus	9
	2.2 Seksuaalikäsitteiden raju muutos	10
	2.3 Seksin (väki)valta	13
3	VASTAKKAIN ASETETUT KÄSITTEET	16
	3.1 Maskuliini vastaan feminiini	16
	3.2 Kaksinaismoraali ja naiseuden kristillismyyttisyys	18
	3.3 Ytimessä korostunut maskuliinisuus	22
	3.4 Muuttunut ihmiskäsitys	24
4	MEDIAN NAISEUDEN ESITYKSET	27
	4.1 Tutkimuksen menetelmät ja lähtökohdat	27
	4.2 Identiteettiesitykset	28
	4.3 Hiljennettävä nainen	30
	4.4 Naiskuvasto mediassa – uhka vai mahdollisuus?	33
5	SUKUPUOLITTUNEET SÄÄNNÖT	38
	5.1 Suuryritykset tarinankertojina	38
	5.2 Feminiininen vai maskuliininen Marin?	40
	5.3 Rinnat kieltojen ytimessä	42
6	INSTAGRAMIN MAAILMANKUVA	46
	6.1 Ohjaava yhdysvaltalainen näkemys	47
	6.2 Seksuaalisia rajanvetoja ilmaisunvapauteen	49
	6.3 Nähdynsi tulemisen edellytyksiä ja arvottamista	56
	6.4 Vihapuheen kaksinaismoraali	57
	6.5 Vaikuttaminen	59
7	YHTEENVETO JA POHDINTAA	61
	7.1 Ytimessä seksin ja feminiinin pelko	61
	7.2 Feminiini ja maskuliini – yhdessä vai erikseen?	64
	7.3 Elämä ei mahdu kategorioihin	65
	LÄHTEET	68

ERITYISSANASTO

feminiinisyyys	joukko ominaisuuksia, jotka liitetään naisiksi määriteltyihin henkilöihin, esimerkiksi herkkyys ja empatia
identiteetti	henkilön yksilöllinen käsitys itsestään
identiteettikategoria	henkilön sukupuolta, seksuaalisuutta, rotua, kansallisuutta tai luokkaa kuvaava ryhmitys
ilmaisunvapaus	perusoikeuksiin kuuluva oikeus ilmaista itseään
Instagram	sosiaalisen median visuaalinen julkaisupalvelu ja yhteisöverkosto
kaksoisstandardi	kaksinaismoraali eli ristiriita yksilölle tai yhteisölle asetettujen vaatimusten ja tekojen välillä
kuvasto	kuvitus esimerkiksi mediassa
maskuliinisuus	joukko ominaisuuksia, jotka liitetään miehiksi määriteltyihin henkilöihin, esimerkiksi kovuus ja järjestyksellisyys
minäkuva	käsitys omasta itsestä
misogynia	feminiinisuuden ulostulojen aliarvostaminen ja vähättely
naisoletettu	henkilö, joka ulkoisen olemuksen tai puhetyylin perusteella arvioidaan naiseksi
”queer”-tutkimus	seksuaalisen ja sukupuolellisen olemuksen kuvausta kyseenalaistava teoria
ruumiillisuus	kehollinen toteuttaminen
seksuaalisuus	ihmisen luontainen olemisen tapa, johon vaikuttaa useat eri tekijät
sukupuoli	biologiassa ominaisuus, jonka perusteella yksilöt jaetaan hedelmöittyvään ja hedelmöittävään osapuoleen, myös yhteiskunnallisesti ilmenevä jaoteltu olemisen rajojen asemointi
sukupuolittunut	vaikuttaa eri tavoin eri sukupuoliin
systeminen vallankäyttö	yhteiskuntarakenteissa piilevä, ohjaavina aatemaailmoina ja käytänteinä ilmenevä hallinnan tapa
TikTok	sosiaalinen videoviihdealusta

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen sukupuolen asemoinnin osatekijöitä sekä median ja Instagramin feminiinisyyteen kohdistamaa vallankäyttöä Suomessa eri tapausten kautta. Feminiinisyydellä tarkoitetaan perinteisesti naismäärittelyissä ihmisissä ilmeneviä ominaisuuksia kuten herkkyyttä, empatiaa, kiltteyttä, alistuvuutta ja vaistoihin luottamista (Stets & Burke 2000, 1, 6, 12). Instagramissa tarkastelu kohdistuu erityisesti ulkonäkötyypillisiin piirteisiin kuten ”pehmeen” kehonkoostumuksessa, leikkisyyteen vaatetuksessa sekä poseerauksiin (Davis 2018). Tavoitteenani on sosiaalisen median suuryrityksen kautta tuoda esille vallankäyttöä ylläpitämässä narratiivia feminiinisyyden aliarvostamisesta, ja vaikuttaa sen asettamiin rajoihin ilmaisunvapaudessa.

Tarkoitukseni on tutkia miten kuvien julkaisupalvelu ja sosiaalinen verkosto Instagram rajoittaa feminiinistä ilmaisunvapautta ja ylläpitää yksipuolista naiskuvaa. Sisällön rajoittaminen ja sääntöjen erilaisuuden perustuminen sukupuolioluetukseen eriarvoistaa ja asemoi mahdollisuuksia sovelluksessa toimimiseen. Toiminnallaan Instagram vaalii kulttuuria, jossa feminiinisiä piirteitä pidetään toisaalta katseenkohteina ja haluttuina, toisaalta piilotettavina ja alempiarvoisina sellaisenaan. Miksi esimerkiksi alastomuuden esitykset sosiaalisessa mediassa ovat sukupuolesta ja ulkonäöstä riippuvaisia? Osoitan keinotekoisia vastakkainasetteluja ja niiden luomia hierarkioita, pyrkimällä tekemään näkyväksi niitä tuottavia mekanismeja.

Instagram on muuttunut pelkästä visuaalisesta kuvapalvelusta suureksi vaikuttamisalustaksi, jossa tekstin sanoma korostuu entisestään. Poistamalla ja ”bannaamalla” (engl. *ban* – kieltää) julkaisuja Instagram rajoittaa näytettävää sisältöään. Yhteisösääntöjen reunat ja rajoittamisen valinnat määrittelevät näkymättömiä sopimattomuuden ja seksikkyyden rajoja, jotka toistavat kahtiajakoista vastakkainaseteltua sukupuolitoimijuutta. Käsittelen Instagramissa tapahtuneita suomalaisten julkaisuihin kohdistettuja rajanvetoja sekä esimerkiksi kommenttikenttien arvosteluja naisoletettujen päivityksissä. Naisoletetulla tarkoitetaan henkilöä, joka ulkoisen olemuksen tai puhetyylin perusteella arvioidaan naiseksi

(Salmenkangas & Wallin 2019). Avaan seksuaalisuuden käsittämistä, feminiinisyiden aliarvostamisen juuria, sukupuolen kaksijakoista vastakkainasettelua, naiskauneuden asemaa, häpeän kulttuuria sekä ihmiskäsityksen muutosta, jota kuvaavat mm. ”julkistunut” seksuaalisuus ja laajentuneet identiteettikategoriat. Identiteettikategoriolla tarkoitetaan henkilön sukupuolta, seksuaalisuutta, rotua, kansallisuutta tai luokkaa kuvaava ryhmitystä (SQS 2021). Lisäksi pureudun Instagramin sääntöihin ja sitä kuvaavaan toimintakulttuuriin, joka heijastelee yhdysvaltalaisista politiikkaa ja koko länsimaista kulttuuria.

Pelko ja kontrolli näkyvät huomaamatta asenteissa. Niiden esiin tuominen tukee kaikkien oikeuksia. Oikeat mahdollisuudet eivät näy lain tasolla, vaan syvemmillä arkipäivän tavoissa (Keinänen 2020, 8). Suuryritykset, kuten Instagram, ovat pääkirjoittamassa tarinoita todellisuudesta, sillä niiden vaikutusvalta on yhä laajempi globalisoituneessa maailmassa. Näissä tarinoissa etenkin naisen tai vähemmistöön kuuluvan ihmisen on edelleen haastava tulla yhtäläisesti nähdyksi sellaisenaan. 20.12.2020 Instagramin käyttöehtojen tiukentumisen sekä useiden vuonna 2020 julkisuudessa puhututtaneiden pukeutumiskohujen myötä työni on hyvin ajankohtainen.

Onko toiminta ymmärrettävää jatketta historia huomioiden, tiettyjen ryhmien (kuten alaikäisten) välttämätöntä suojelua vai tänä päivänä räikeää ilmaisunvapauden riistoa ja ohjailua maskuliinikäsitetystä maailmassa? Onko vallankäyttö yhä systemaattista ja sisäistettyä feminiinisyiden alistamista?

Näkökulmani hyödyntää feminististä tulkintaa ja ”queer”-tutkimusta, sekä kerää materiaalia laadullisen tutkimuksen keinoin ja haastatteluin. Feministisessä tarkastelussa ja ”queer”-tutkimuksessa päästetään irti perinteisistä arvottavista kahtiajakautuneista luokitteluista ja kategorisoinneista kuten nainen—mies ja homo—hetero. Niin sanottu neljännen aallon feminismi pyrkii huomioimaan sukupuolen lisäksi ihonvärin, vammaisuuden, seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuuden (Koskela 2019, 9). Termi ”queer” kuvaa ei-heteroseksuaalista ilmentämistä tai kuulumattomuutta syntymässä määritellyyn sukupuoleen. Pohjalta nousee kysymys valta-asemien luomisesta ja ylläpidosta sekä niiden vastustamisesta ja kyseenalaistamisesta. (Karkulehto 2011, 76, 80.) Samalla kun

ydintavoitteena nähdään maskuliini-feminiini -tasapainon kohentaminen, aiheiden käsittely herättää paljon tunteita. Tämän opinnäytetyön esimerkkien rajanvetojen ytimessä onkin aina jokin uskomus, joka tuodaan näkyväksi.

Sovellan tässä työssä myös posthumanistista, monistista ja kapitalismikriittistä tarkastelua. Posthumanismi tunnustaa ihmisen osana luontoa käytössään rajoitettu kapasiteetti käsittää maailmaa, jossa elää. Monismissa todellisuus on jakamaton ja eheä kokonaisuus, josta ihmisyyys ja sen ilmiöt eivät ole erillisiä. Kapitalismikritiikki puolestaan ottaa kantaa mm. kasvavan kulutuksen aiheuttamiin eriarvoistaviin ja ympäristöllisiin kysymyksiin. Tutkimukseni on muutostavoitteellista ja tasa-arvoon tähtäävää. Tuomalla kootusti esille Instagramin ja koko kulttuurin rakenteellisia eriarvoisuuksia sekä tekijöitä niiden taustalla, pyrin toimimaan havahduttavana keskustelunavaajana käsityksille sukupuolikategorioista ja niiden omaksumisen kautta opituista säännöistä yhteiskunnassa. Instituutionaalista luonteestaan johtuen, aihe synnyttää varmasti värikästä ajatustenvaihtoa.

2 SEKSUAALISUUS MAAILMANKUVAAJANA

Ranskalaisen filosofi Michel Foucault'n (1998, 30) mukaan seksuaalisuus on eri tieteenalojen, moraalin ja opettamisen kautta jäsenneilty yleinen ajateltu, puhuttu ja kirjoitettu tapojen järjestelmä, joka määrittelee sekä henkilökohtaisia että yhteiskunnallisia rajoja. Se on ihmisessä oleva luontainen olemisen tapa, jonka toteuttamiseen vaikuttavat moninaiset biologiset, psykologiset, poliittiset ja historialliset tekijät (Terveyskylä 2019). Sukupuolen ja seksuaalisuuden täsmentämistä on perinteisesti käytetty sääntelemään ihmisen mielihaluja ja ruumiillisuutta, eli kehollista toteuttamista, ja linjaamaan ne tietynlaisiksi. Esimerkiksi kristillisen kirkon arvoihin sekä talouden, työvoiman ja väestön kasvutarpeisiin sovitettu heteroseksuaalinen pariutumiskäsitys ja ydinperhettä ihannoiva lisääntymiskeskeisyys näkyvät edelleen esikuvina tämän päivän yhteiskunnassa. (Karkulehto 2011, 19.)

2.1 Sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus

Biologia on perinteisesti jakanut ihmiset naaraisiin ja koiraisiin, mutta se miten kulttuuri määrittelee naiseuden ja mieheyden, on sosiaalisesti rakentunut kaava (Koivunen 1995, 43). Biologisella sukupuolella viitataan ruumiiseen ja sosiaalisella sukupuolella opittuun, sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tuotettuun olemiseen. Sukupuolentutkijoiden nykyisen käsityksen mukaan ihmisiä on mahdoton jakaa kahtia biologisten ominaisuuksien perusteella. Yksittäinen biologinen seikka ei tutkimuksen mukaan selitä ihmisen kokemusta sukupuolestaan. (Ristkari ym. 2018, 21).

Siinä missä genetiikka voi tarjota perustavia selityksiä ihmisenä olemisesta, on minuuden kokemus pitkälti kulttuuriin sidottua. Länsimainen yhteiskunta korostaa yksilöllistä, itsenäisesti toimivaa ihmistä. Elämästä kerrotaan sellaista tarinaa, jonka avulla tekeminen ja oleminen oikeutetaan. Elämän peruskertomus muodostaa minäkuvan kulttuuristen myyttien ja tarinoiden avulla. (Koivunen 1995, 11–13.)

Toisin kuin Foucault, amerikkalaiset kirjallisuuden ja psykologian oppinut Christopher Ryan sekä seksuaalikäyttäytymisen tutkija Cacilda Jethá (2010) tuovat esiin esihistoriasta kumpuavaa linjaa ihmisen seksuaalisuuden luonteesta. Heidän mukaansa uskonto, politiikka ja jopa tiede sotii jatkuvasti ihmiseen kirjoitettua luontoa vastaan puoltaen ennemmin yleisesti hyväksyttyä linjaa ihmisen seksuaalisuuden kehityksestä. Biologian valikoiva soveltaminen tai seksuaalisuuden kieltäminen ovat historiassa edistäneet kontrolloivaa agenda, ennemmin kuin häpeilemätöntä totuutta ihmisestä alituisen seksuaalisena nisäkkäänä. He väittävät vallitsevan tarinan ihmisen seksuaalisuuden luonteesta olevan virheellinen ja kertovan enemmän ihmisen valtavasta kapasiteetista muokata käyttäytymistä ja mieltymyksiään. Heidän mukaansa se vääristää ymmärrystä tietää ja tuntea mitä ihmisenä oleminen todella on. Totuus ihmisen käyttäytymisestä on jossain genetiikan ja sosiaalisen määritelmän välissä. (Ryan & Jethá 2010, 6, 23.)

Geneettisesti soveltuva ja toisaalta sosiaalisesti hyväksyttävä käyttäytyminen ovat ihmiskehityksen tutkimuksen eri puolia. Tänä päivänä yleinen linjaus onkin ettei sukupuolta voida selittää yhtenäisellä teoriolla. Sitä ei sidota pelkästään biologisiin, fysiologisiin ja anatomisiin osiin, mutta sitä ei pidetä myöskään vapaasti valittavissa olevana minuutena. Se on yhtä aikaa sekä ruumiillinen ja kokemuksellinen, että yhteiskunnallisesti ja kulttuurisesti määritelty. (Saresma, Rossi & Juvonen 2010.)

2.2 Seksuaalikäsityksen raju muutos

Modernissa länsimaisessa ajattelussa kehot ovat yksityisiä, eikä niitä saa loukata. Samalla ne ovat julkisia — niitä kommentoidaan ja ne puhututtavat. Yhteiskuntatieteilijä Raija Julkusen mukaan naisruumis on kulttuurisesti määritetty kohdesukupuoli, jonka esityksiin kajotaan, ja jonka ruumiillisia oikeuksia feminismi puolustaa. (Julkunen 2010, 186—188.)

Yksi evoluutiopsykologian perusajatuksista on kuva miehen synnynnäisesti heikomasta kyvystä hillitä seksuaalisia halujaan (Van Valkenburgh 2018, 6). Mieshahmon kuvaus seksuaalisempänä ja seksiä tarvitsevämpänä pohjautuu

10 000 vuotta sitten alkaneeseen siirtymään metsästäjä-keräilijästä maanviljelykseen: hierarkian muodostamisen, kirkon, kaupankäynnin ja vähitellen koko yhteiskunnan aktiiviseksi toimijaksi muotoutui maskuliiniksi määritelty mies, jonka resursseista nainen muodostui riippuvaiseksi. Maanviljelykseen siirtyminen oli koko *Homo sapiens* -lajin elintavan ja kognition muuttava käännekohta, jonka luonne erottaa ihmisen suuresti muista eläimistä ja aiemmista ihmislajeista. (Ryan & Jethá 2010, 14).

Siirtyminen laumallisesta metsästäjä-keräilijästä perhekeskeiseen maanviljelykseen muutti omaisuuden käsitteen. Jakamiseen perustuvan ryhmäkulttuurin päätyttyä alettiin määritellä omaisuutta, jonka omistajaksi tarkennettiin fyysisesti vahvempi mieshahmo. Maa, eläimet, lapset ja vaimo rajattiin yhden miehen omaisuudeksi. Naisen selviytymisen resurssit kaventuivat nyt huomattavasti, ja muuttuivat riippuvaisiksi miehestä. (Ryan & Jethá 2010, 8.)

Ennen maanviljelykseen siirtymistä muutaman miljoonan vuoden ajan ihmiset ja kädelliset elivät ryhmissä, joissa kaikki resurssit jaettiin. Myös rajoittamaton seksuaalisuus oli normi esihistoriallisille esi-isille, ja kypsillä yksilöillä saattoi olla useita seksuaalisesti rajoittamattomia ihmissuhteita, jotka olivat tärkeitä yhteisön säilymiselle. Toisten lapsia imetettiin, eikä isyyden varmistamisella ollut juuri merkitystä. Historia on toistanut tarinaa, jossa isyyden varmistaminen, monogamia, avioliitto ja ydinperhe ovat tärkeitä ja luonnollisia osia ihmisen elämässä. Oman geeniperimän levittämisen tärkeys onkin ollut pitkään pohjana seksuaalielämän toteuttamiselle. Ihmistutkimus eli antropologia on kuitenkin täynnä esimerkkejä siitä, että kun isyyden varmistamisella ei ole merkitystä, miehet ovat suhteellisen puolueettomia naisen seksuaalielämästä ja uskollisuudesta. Esihistoriallinen näkemys rajoittamattoman parittelun merkityksestä, ei ainoastaan lisääntymisen ja mielihyvän, vaan ryhmän yhteenkuuluvuuden ja selviytymisen kannalta voidaan nähdä nykyisen seksuaalikehityksen alkulähteenä. (Ryan & Jethá 2010, 8, 12,15.) Sulkeutuneemmaksi ja yksilöllisemmäksi muuttunut elintapa ja seksuaalikulttuuri puoltavat yhteiskunnallisten päämäärien saavuttamista, mutta rajaavat toisaalta käsitystä ihmisestä yhteisöllisenä ja alituisen seksuaalisena olentona.

Kristillisen maailmankuvan vaikutte sukupuolen ja seksuaalisuuden käsittämiseen on ollut epäilemättä yksi suurimmista sen aiemman institutionaalisen aseman vuoksi. Länsimaissa kristinusko korostaa viimeisintä kaksituhatta vuotista aikakautta ”oikean tiedon” aikana (Koivunen 1995, 16). Käsitys painottaa historian aikana kertautuneita asenteita, oppeja ja sosiaalista pääomaa, mikä verhoaa esihistoriasta johdettujen lähtökohtien tutkimusta (Ryan & Jethá 2010, 8).

Siirryttäessä 1700—1800-luvun esiteollisuudesta modernisoituvaan länsimaiseen yhteiskuntaan, käsitys seksuaalisuudesta muuttui. Kehon toimintojen ja halujen ilmentämisen sijaan, seksuaalisuutta alettiin kontrolloimaan. Ennen pitkälti aistimuksina ja tekoina tunnettu seksuaalisuus alkoi määrittelemään yksilöitä seksuaalisina toimijoina ja identiteetteinä. Foucault’n mukaan seksuaalisuudesta puhumista ei kuitenkaan vaiennettu, päinvastoin, ”lihallisuudesta” muodostui tunnustuskäytäntö, joka mahdollisti yhteiskunnallisen vallankäytön ja ihmisten ruumiisiin puuttumisen. (Foucault 1998, 11, 104.) Seksuaalisuuteen liittyvä häpeä ja pelko syntyivät.

Ristiriitaiseen tapaan rajoittaa seksuaalikäyttäytymistä liittyy paljon kontrollointia. Tunnustaminen edellytti ”kielletyn” ja ”väärään” olemassaolon, mikä toisaalta teki siitä houkuttelevaa ja himoittua. Tämä torjunnan ja halun paradoksi kuvaa seksuaalisuuden kontrollointia pitämällä sitä esillä tarkkailun alaisena. (Foucault 1998, 104.) Seksuaalisuus intiiminä ja salattuna, toisaalta nyky-yhteiskunnassa myös hyvin julkisena, näyttäisi edelleen sopivan tähän tunnustuspaljastus-teemaiseen pyrkimykseen hallita kansaa.

Ydinuskomus ihmisen geneettisen alkuperän varmistamisen tärkeydestä on ristiriidassa esihistoriallisen käsityksen kanssa. Ovatko nykyihmisen pitkälti kulttuurista omaksutut seksuaalikäytännöt ja yksilökeskeiset toimintatavat tukahduttaneet alkujaan ryhmäelämiseen ja seksuaalisen toteuttamisen vapauteen perustuvan ihmiselämisen perusosan? Onko ihmislajin elintavan rajun muutoksen myötä tapahtuneet seksuaalisuuden harjoittamisen kaventuminen ja yhteisöllisyyden kokemuksen väheneminen osa konfliktien juurisyitä esimerkiksi kommenttikentillä? Osaltaan syitä tarpeelle kontrolloida ja syyllistää toista ihmistä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa voitaisiin nähdä yleistä kulttuurisidonnaista tapaa heijastelevissa käsityksissä ymmärtää seksuaalisuuden lainalaisuudet.

Nämä omaksutut käsitykset antavat toisinaan tilaa ja oikeutusta toisten henkilökohtaisten rajojen ylityksille sekä objektisoivan kulttuurin ylläpitoon. Sukupuolittuneita käytänteitä avataan tarkemmin luvussa 3.

Lisäksi heterouden kaipuu, ”aito ja alkuperäisyys” ja viattomuuden kuvaukset näkyvät maailmassa viittauksina aikaan jolloin ei tarvinnut uskoa ”queeriuden” olemassaoloon. Heterous ainoana olemassa olevana elämäntapana mennessä on kuitenkin vain kulttuurinen illuusio. (Karkulehto 2011, 153—156.) Nostalgian keinojen on sanottu auttavan selviytymään muutoksen epävarmuudesta eheältä tuntuneen ajan jälkeen (Koivunen 2001, 330, 344). Tämä oikeuksien menettämisen tunne voi purkautua vihana väärää kohdetta kohtaan (Vainikka 2019, 11).

Yksilökeskeiselle länsimaiselle nykyihmiselle seksuaalisuus vaikuttaa näyttäytyvän ennemmin sosiaalisesti tarkasteltavana, osin keinotekoisien kertomusten, tapojen ja kokemusten toisintamisena, kuin sisäisen, luontaisen, kokemuksen ohjaamana joukkona erilaisia käyttäytymistoimintoja. Kulttuurisesti sopiva käyttäytyminen kuvaa tiedostamatonta oppineisuutta, joka antaa ihmiselle näennäisen vapauden ja päätäntävällän, kun taas vapautta käyttävä voi tulla rangaisuksi aidosti sitä toteuttaessaan.

2.3 Seksin (väki)valta

Seksuaalisuuteen liittyy ruumiillisuutta toteuttava seksi, ja sen esityksiä kuvataan pornossa. Seksiä mediassa voidaan tutkia sekä kehollisten esitysten, että niiden vastaanottamisen näkökulmista, joten seksin ja seksuaalisuuden käsitteet ovat kytköksissä niin median myymiseen kuin sen kuluttamiseen. Seksuaalisuuden julkista esittämistä ja siitä syntyvää keskustelua käytetään huomattavasti myynninedistämisen tarkoituksissa, sillä sen foucault'lainen torjunnan ja houkutuksen laki kiehtoo yhä uudelleen. Kuvastojen yhä seksuaalisemmat esitykset perustuvatkin pitkälti kaupallisiin tarkoitukseen. (Karkulehto 2011, 71, 102.)

Median pornoistuneen kuvaston tarkoitus on ensisijaisesti edistää myyntiä, ei kiihottaa, kun taas omaehtoiset seksuaalisia elementtejä sisältävien representaatioiden motiivit voivat olla moninaisemmat. Esimerkiksi yhä nuorempien henkilöiden seksuaalissävytteiset esitykset mediassa saattavat heijastella enemmän käsitystä vallitsevaa pornoistunutta mediakulttuuria kohtaan kuin asennetta itse pornografiaan. (Tervonen 2017, 17-18.) Toisiinsa kietoutuneet kaupan käynti ja seksi vaikuttavat ihmisten käsityksiin, mikä ohjaa yksilöitä tietynlaisiin kuluttamisen tapoihin ja näkemysten tiloihin.

Sukupuoleen ja seksuaalisuuteen fokusoitunut kirjallisuuden professori Sanna Karkulehto (2011, 63—64) kuvaa, että siinä missä sukupuoli ja seksuaalisuus olivat 1800—1900-lukujen Suomessa yhä vaiettuja aiheita julkisessa keskustelussa, tarkasteltiin naisen oikeutta toimijuuteen sekä omaehtoiseen seksuaalisuuteen kirjallisuuden ja taiteen keinoin. Uudelle vuosituhatluvulle tultaessa, kysymys jokaisen oikeudesta aktiiviseen seksuaalitoimintaan ja näkyvään identifiointumiseen muuhunkin kuin normalisoituun heteroseksuaalisuuteen, nousi tärkeään asemaan ja vaikuttaa edelleen. Karkulehdon mukaan seksuaalisuus aiheena on muuttunut yksityisestä julkiseksi. Heteroseksuaalisuuden pitäminen selviönä on hänen mukaansa tiedostamatonta, tehokasta, politiikkaa, kun taas eroavien seksuaalisuuksien näkyvyyden lisääminen on ollut enemmän tietoista ja näkyvää.

Karkulehdon (2011, 9—10) mukaan seksuaalisuus näyttää kehittyneen yhdeksi nyky maailman näkyvimmäksi ja vangitsevimmäksi aiheeksi niin viihteessä kuin asiajournalismissakin. Globalisaation avulla seksin kuluttaminen on arkipäiväistynyt, mikä mahdollistuu näkyvän vallankäytön lisäksi *naamioituvan* väkivallan keinoin, kuten professori Teemu Mäki (2005, 17) kuvaa. Hänen mukaansa peitetty, systeminen, vallankäyttö piilee yhteiskuntarakenteissa ja ilmentyy ohjainvina aatemaailmoina, käytänteinä ja kielenkäytön tapoina. Esimerkiksi feminiinisyiden aliarvostamisella on rakenteelliset juuret (Stoller 1994).

Nykykulttuuri on kyllästetty ilmeisellä väkivallalla, jossa sukupuoli ja seksuaalisuus korostuvat. Voimakeinojen käytöstä tehdään viihdettä. Väkivallan olemassaolo mahdollistuu eriävistä moraalitulkinnoista, joihin yhteiskunnan historialli-

nen ja nykyinen ideatodellisuus vaikuttavat. Naamioitu, henkinen ja rakenteellinen aatemaailma, ajaa ihmisen sosiaalisena toimijana systeemisen vallankäytön kuluttajaksi tai uhriksi huomaamattaan. Pornokuvaston perinteisiä asetelmia sekä seksityön ja autonomisten valintojen, kuten rintojen täytön tai ihokarvojen ajelun tuomitsemista voidaan pitää sisäistetyn vallankäytön tapoina. (Karkulehto 2011, 13—14.)

3 VASTAKKAIN ASETETUT KÄSITTEET

Erilaisten olemusten kuvaamiseksi määritettyjä eroja ja ominaisuuksia luodaan vastakkainasettelujen avulla. Niin kuin nainen-mies-vastakkainasettelu rakentaa ymmärrystä sukupuolista, homo-hetero-asettelu vahvistaa käsitystä seksuaalisuuksista. (Sedgwick 1990, 2-3.) Ihminen on sosiaalisessa yhteydessä ruumiiseensa ja sen piirteiden perusteella tapahtuu jatkuvaa sijoittamista eri kategorioihin (Julkunen 2010, 186). Ihmisten jakamien kahteen sukupuoleen onkin vakiintunut käytäntö yhteiskunnassa. Binäärisellä sukupuolikäsityksellä tarkoitetaan tätä kaksijakoista näkökantaa eritellä ihmisyyttä. (Ristkari ym. 2018, 24.)

3.1 Maskuliini vastaan feminiini

Historiassa käsite naiseudesta todennettiin mieheyden kautta. Mitä naiseus oli, oli miehisyydelle häpeäksi. Naiseutta ja naisellisuutta puolestaan loukkasi ominaisuudet, jotka saattoivat kilpailla miehen kanssa (Utrio 2001 51, 56). Maskuliinisuuden ytimessä on pidetty aktiivista, johtamiskykyistä ja järjestelmällistä hahmoa, feminiinisenä vastaavasti passiivisempaa, intuitioon luottavaa, herkkää olemusta (Stets & Burke 2000, 1, 6, 12).

Työn ja elämisen peruskäsitys nousee maskuliinisesta, toiminnallisuuteen ja hierarkioihin perustuvasta ymmärryksestä, jonka mekanismeista yhteiskuntajärjestys kumpuaa (Stoller 1994). Intuiitiivisella ja luovalla feminiinisellä olemuksen ilmaisulla ei ole taustallaan vastaavaa yhteiskunnallista tukea. Mieshahmojen fyysisesti soveltuvampi rakenne uhkien kohtaamiseen sekä koko yhteiskuntajärjestelmän juurilta nousevaan maanviljelyyn ja kaupankäyntiin, viitoittivat naisen heikompaan yhteiskunta-asemaan ja passiivisemmaksi toimijaksi kodin piiriin.

Maskuliinisuuden aktiivinen hallitsevuus ja feminiinisuuden passiivinen alistuvuus sääntelevät edelleen millaisia asemia, mahdollisuuksia ja odotuksia koe-taan. Järjestelmällisyys, hierarkia ja toimivuus nähdään maskuliinin ja toisaalta koko yhteiskunnan rakentumisen ytimenä, minkä kriteereihin vastaaminen on feminiinisyttä, ”ei-mieheyttä”, arvostetumpaa. (Stoller 1994.) Maskuliinisuudeksi

ja feminiinisyydeksi määriteltyjä piirteitä ja tapoja hahmottaa maailmaa ilmenee ihmisessä riippumatta hänelle syntymässä määritetystä sukupuolesta. Olemisen tavan lukitseminen pelkästään ”toiseen” piirteiden ryhmään luo illuusion ehdottomasta olemuksesta, joka muodostuu sisäistettyjen vastakohtaisuuksien asettamista rajalinjoista. (Karson 2019.) Feminiinisen ja maskuliinisen olemuksen piirteitä on listattu esimerkiksi alla olevassa kuvassa (kuva 1, Dean 2019).

KUVA 1. Feminiinisten ja maskuliinisten ominaisuuksien kuvauksia (Dean 2019)

Vuonna 2015 The New York Times kertoi, että Yhdysvalloissa isojen pörssiyritysten johdossa on enemmän John-nimisiä miehiä, kuin naisia yhteensä. Samana vuonna Naisasialiitto Unioni uutisoi Suomen pörssiyrityksiä johtavan useammin Juha kuin nainen. Vuosien 2015—2019 aikana Suomessa naisten osuus yritysten hallituksissa ja johtoryhmissä ei ole merkittävästi muuttunut (EY Suomi 2020). Feminiinisyyden aliarvostamisen kulttuuri vaikuttaa kaikkien mahdollisuuksiin toimia ja olla vuorovaikutuksessa, jos tietyt piirteet eivät ole arvostettuja kenenkään esittämänä esimerkiksi johtamiskulttuurissa. Pelkän naissukupuolen edustajien lisääminen ei automaattisesti lisää tasa-arvoa, jos yhteisö ei salli feminiinisyydestä lähtöisin olevaa toimijuutta. Esimerkiksi intuition seuraaminen, tunteiden näyttäminen tai itsensä ehostaminen Hyvösen (2020) kuvaamassa järjestelmällisyyttä ihannoivassa maskuliinisessa työ- ja johtamiskulttuurissa heikentää molempien ”voimien” potentiaaleja näkyä.

Toisiinsa poissulkevuuteen perustuva kaksijakoinen osittaminen vaikuttaa kaikkiin sukupuoliin ja identiteetteihin. Binäärisyys ohjaavana peruskuvauksena pitää yllä feminiinisinä pidettyjen ominaisuuksien aliarvostamista. Se tekee tunteellisuudesta, herkkyydestä, hellyydestä ja intuition seuraamisesta vähemmän tavoiteltavaa. Esimerkiksi kriittisissä olosuhteissa koronaviruksen parissa työskenteleviä hoitajia verrataan sotilaisiin (Sairaanhoitajat 2020), sillä maskuliinisuuteen liitetty ”taistelu” on feminiinistä ”hoivaamista” arvostetumpaa. Lisäksi kielen puutteet tekevät erilaisista vähemmistöinä pidetyistä identiteettikategorioista kokonaan näkymättömiä ja oikovat käsityksiä sukupuolesta (Koskela 2019, 65).

Normaaleina ja näkymättöminä tuntuvat luonnollisina pidetyt kategoriat määrittelevät myös sitä, mitä pidetään epänormaalina. Toistensa vastakohdista määritellyt ”peruskäsitteet” hierarkisoivat keskustelua, eivätkä näin perusluonteeltaan tue pyrkimystä avata ja mahdollistaa elämää, joka on enemmän kuin toisensa poissulkevat määritykset, mies ja nainen.

3.2 Kaksinaismoraali ja naiseuden kristillismyyttisyys

Kaksinaismoraalista eli kaksoisstandardista puhutaan, kun odotetaan tai vaaditaan yksilöiltä tai yhteisöiltä keskenään erilaista toimintaa riippuen esimerkiksi jostain heidän ominaisuudestaan (Kotimaisten kielten keskus 2020). Kaksoisstandardisena voidaan esimerkiksi pitää ihanteiden ohjaamaa käsitystä, jossa naiseuden kauneutta ei saisi ”heittää hukkaan” ilmentämällä voimakkaasti ihanteiden ulkopuolisia piirteitä, mutta samalla ihanteellisen ulkonäön avulla työskenteleviä saatetaan pitää vähemmän arvokkaana työvoimana. Poliitiikan toimittaja Tommi Parkkonen vertaa Iltalehden kolumnissaan 27.12.2020 kansanedustajan ja somevaikuttajien työtä, arvioiden niitä ”tärkeyden” mukaan (kuva 2). Hän vertailee eduskunnan ”maailman parhaimmiksi osoittautuneita koronavirus-toimenpiteitä” ja somevaikuttaja, ex-missi Sara Siepin ”sponsoroituja alushousuja ja minttuyrttisitruunakastanjamuffinseja” tulojen ”oikeellisen” jakautumisen perusteella.

Parkkonen myöntää vertailun olevan epäreilu, mutta näyttää silti kirjoituksessaan avoimesti feminiinisyyden ja kauneuden hyödyntämisen aliarvostamista. Juuret löytyvät työnteon historiallisesta maskuliinisesta käsittämisestä ja naisten passiivisemmasta "toiseudesta" tähän nähden (Utrio 2001 51, 56). Työelämä käsitetään edelleen maskuliinisena maailmana (Hyvönen 2020), jota vasten feminiinisinä pidetyt ilmiöt ovat jotakin "vähemmän".

Käsi ylös ne, joiden mielestä 6 510 euroa kuukaudessa - mikä on kansanedustajan lähtöpalkkio - on liian paljon työstä, jossa päätetään iltamyöhään kaikkien suomalaisten jokapäiväiseen elämään liittyvästä lainsäädännöstä?

Esimerkiksi maailman parhaimpiin osoittautuneista koronavirustoimenpiteistä?

Ai niin joo, totta kai suurin osa nostaa kätensä ylös.

Entä käsi ylös ne, joiden mielestä 6 510 euroa kuukaudessa on liikaa sponsoroituja alushousujaan ja minttuuyrttisitruunakastanjamuffinsejaan esittelevälle someinfluensserille?

Jep.

Kansanedustajat ovat ansainneet lomansa ja palkkansa.

Hallitus - joka koostuu kansanedustajista - antaa eduskunnan käsittelyyn vuosittain noin 300 ministeriöiden virkamiesten valmistelemaa lakiehdotusta.

Se on oikeasti paljon.

Se on lähes yhtä paljon kuin ex-missi **Sara Sieppi** laittaa vuosittain Instagramiin kuvia ulkomaanmatkoistaan ja bikineistään.

Tänä vuonna eteenpäin on saatu muun muassa sote-uudistus ja oppivelvollisuuden pidentäminen. Ei ihan pieniä asioita.

Ja tänä vuonna hallituksen ja eduskunnan vaikeuskerrointa on lisännyt koronaepidemiakriisi.

Ja taas käsiäänestys, mikä edellä mainituista tahoista onkaan auttanut Suomea olemaan yksi kuluneen koronavuoden parhaiten pärjänneistä maista: Sara Sieppi vai eduskunta?

Niinpä.

Totta kai vertailu Sara Siepin, koronan, kansanedustajien ja hallituksen välillä on tyhmä ja epäreilu, mutta en jaksanut tällä kertaa käyttää vertailukohtana F1-kuljettaja **Kimi Räikköstä**.

KUVA 2. Kuvakaappaus katkelmasta Iltalehdessä 27.12.2020 julkaistusta politiikan toimittaja Tommi Parkkosen kolumnista (Iltalehti 2020)

Modernisaation ja sekularisaation eli maallistumisen myötä kirkon merkitys on vähentynyt, ja vaikka heteronormatiivisen binäärisyyden juuret kantautuvat kauempaa (ks. luku 2.2) kirkon valtaperintö on huomattava. Heteronormatiivisuudella tarkoitetaan heteroseksuaalisuuden vakioitua valtaoikeutta ja normia toisintavaa ilmentymää yhteiskunnassa (Karkulehto 2011, 19, 51.) Jotta lisääntymiskeskkeinen heteroseksuaalinen avioliittoinstituutio muodostui kulttuuriseksi normiksi, yhdistettiin tiettyjä ihmisvartalon anatomisia osia, käyttäytymistapoja, tunteita ja haluja keinotekoisesti selittämään seksuaalikäyttäytymistä ja -identiteettejä (Foucault 1998, 110). Ihmisen mieltymysten muovaaminen ja kehojen kategorisointi ovat vaikuttaneet siis voimakkaasti siihen millaisena seksuaalisuus koetaan. Ei ole sattumaa, että sukupuolittuneessa yhteiskunnassa ilmaisunvapauden rajoittaminen ja väkivalta ovat arkipäivää. Useammassa EU:n alueella tehdyssä tutkimuksessa Suomi todetaan toiseksi väkivaltaisimmaksi maaksi naiselle (Koskinen 2020; STT 2014). Ilmaisunvapauden rajoittamista käytännössä käsitellään tarkemmin luvussa 6.

Länsimaisen naiskäsityksen taustalla vaikuttaa kristillinen myytti naiseuden kah-tiajakautumisesta. Naista on verrattu joko äidillisen epäseksuaaliseen ja nuhteettomaan madonnaan (ital. *ma donna* – minun naiseni) tai seksuaaliseen ja hävyttömänä pidettyyn huoraan. Pelkästään 1817-vuoden Lontoossa laskettiin olevan yli 80 000 prostituoitua. (Flanders 2014.) Prostituoitun hahmoon kiteyty-nyt seksuaalisuus liitettiin työväenluokkaan, porvarillisen naisen vastakohtaksi. Keskiluokan, porvariston ja aatelisten alapuolelle jäävien asemien naiset määri-teltiin ennemmin koviksi, ronskeiksi ja likaisiksi ilman ”autenttista” naisellisuutta. (Skeggs 2014, 192, 305.) Historiasta voidaan tuottaa selityksiä nykypäivän fe-miinisyyden aliarvostamisen kulttuuriin ja käsityksiin naiseudesta.

Keskiössä oli naisen näkeminen miehen katseen kautta. Mies on tekijä, jonka rakkaus tai rakastelu kohdistuvat objektiin, naiseen. Tämä kristillinen perussuh-tautuminen naisen seksuaalisuuteen on muodostanut vallitsevan kaksinaismo-raalin. miehelle sallittu ja luonnollinen asia leimaa naisen halvaksi. (Koivunen 1995, 10, 16, 19, 22.) Esimerkiksi alastomuuden esityksiä kohdellaan sosiaali- sessa mediassa hyvin eri tavoin sukupuolioletuksen mukaan. Naisnännien

suora näkyvyys on valtaosasta sosiaalista mediaa kielletty. Lisäksi voidaan huomata toimijuuteen eli henkilön aktiiviseen toimintaan perustuvaa arvottamista kuten seuraavassa esimerkissä (kuva 3).

Feministiaktivisti Säde Vallarén julkaisi kannanottona Instagramissa alapesukuvan kuten Mikko Peltola (kuva 3), mutta se poistettiin alastomuutta ja seksiä koskeviin sääntöihin vedoten. Peltola on kuvassaan täysin alasti vesistöissä sukuelimet juuri veden pinnan alla. Vallarén on vastakuvassaan paita päällä, wc-istuimella, alapesu ja osa jaloista ”gif-animaatiolla” peitettynä. Vallarénin ja hänen kumppaneidensa kokeellinen ilmianto Peltolan kuvasta ei tuottanut tulosta, ja sitä voidaan pitää Vallarénin mukaan esimerkkinä Instagramin kaksoisstandardisesta olemuksesta. Kuvien ratkaisut on esitetty näyttökuvakoosteessa (Vallarén 2020).

KUVA 3. Näyttökuvakooste Mikko Peltolan ja Säde Vallarénin alapesujulkaisujen ratkaisusta Instagramissa (2020)

Syvällä vaikuttava ahdas jako, joko naisen kunnollisuudesta tai kevytkenkäisestä likaisuudesta, tyypittää naiseuden käsittämistä ja kaventaa feminiinisen ilmentämisen mahdollisuuksia. Käsitys feminiinisyydestä toiseutena voi näkyä esimerkiksi arvostuksen puutteena ja halventamisena perheellisen naisen pukeutumisvalinnoille, tai ammattitaidon kyseenalaistamisena. Brittiläinen sosiologi Beverley Skeggs (2014, 193, 306) esittää sukupuolen ja seksuaalisuuden määrittelyn kertovan myös luokkaeroista: liioittelevuus, vahva meikki, vaatetuksen paljastavuus, seksuaalinen oma-aloitteisuus ja useat seksikumppanit ilmentävät alhaista luokka-asemaa, kun taas hillitty meikki ja pukeutuminen sekä parisuhdesitoutuneisuus kuvastavat ylempää yhteiskuntaluokkaa. Skeggsin (2014, 32) mukaan Lynette Finch (1993) osoittaa, että naisten kehon ja tapojen moraalinen tulkinta loi Australiassa lähtökohdat ensimmäisten luokka-kategorioiden syntymiselle. Seksuaalisuuden ja sukupuolen luokkaperäisen määrittelyn historia vaikuttaa edelleen muovaavan käsityksiä kahtiajakautuneesti: seksuaalisuuden vapaata ilmaisua saatetaan pitää alempiarvoisena kuin pidättyvää heteroseksuaalista parinmuodostusta. Ääripäät tuntuvat sulkevan toisensa pois; nainen ei voisi olla sekä avoimen seksuaalinen olento, että rakastava äiti vastoin niitä perinteisesti kuvaavia ominaisuuksia tai ulkomuotoa.

3.3 Ytimessä korostunut maskuliinisuus

Oman ja toisten käytöksen säätelyn sekä feminiinisten piirteiden arvioimisen taustalla on ihanne ilmeisestä maskuliinisuudesta. Miehet ja naiset kasvatetaan käsittelemään tunteita ja ottamaan emotionaalista vastuuta eri tavoin. Karkeasti jaoteltuna tyttöjä ohjataan enemmän sanoittamaan tunteitaan sekä ottamaan toiset huomioon, kun taas poikia ohjataan kovempaan toimijuuteen. (Koskela 2019, 39). Tunteiden säätelyllä ja hallinnalla vältetään itsetuhoista ja loukkaavaa käyttäytymistä. Tunnetaitojen vajeessa käyttökelpoisten toimintastrategioiden puute saattaa täytyä aggressiolla (Keltinkangas-Järvinen 2000, 214), jonka seuraukset voivat olla vahingollisia ja arvaamattomia. Ihannemaskuliinisuuden ilmaisu saattaa sivuuttaa emotionaalisia taitoja ja mahdollistaa hyökkäävää käytöstä.

Miehiksi määriteltyjen ihmisten paine toteuttaa maskuliinisuutta on suuri feminiinisyden aliarvostamisen vuoksi. Ihmisessä on sekä maskuliini- että feminiinikäsitettyjä piirteitä, jotka eivät todellisuudessa sulje toisiaan pois. Niiden kaksijakoinen luokitus tyypittää sukupuolen käsittämistä. Kahtiajako sisältää ohjaavia käsityksiä ja oletuksia, jotka on tehty genitaalien perusteella, jättäen käytännössä mahdottomasti mitattavien ominaisuuksien merkittävyyden luokittelun yhteiskunnan ”tarpeen” taakse.

Pyrkimällä hiljentämään feminiiniseksi koettuja asioita, asetetaan samalla rajoituksia ja oletuksia omalle käyttäytymiselle (Vainikka 2019, 7). Keinäsen (2020, 24) mukaan useat tutkijat (Reeser 2010; Courtenay 2000; Connel 1995; Kaufman 1996) ovat osoittaneet miesten ahtaiden sukupuoliroolien kytkeytyvän misogynististen asenteiden syntyyn. Kun mies ei löydä hyväksytyjä tapoja kanavoida tunteitaan, esimerkiksi feminiinisenä pidetyn herkkyyden keinoin, tunne purkautuu ulos vihana. Viha suuntautuu sekä itseä, että usein naisia kohtaan. Arvojärjestyksellisessä ajattelussa kaikki ovat hierarkiansa vankeja.

Misogynia on toimintaa, jossa ylenkatsotaan, aliarvostetaan, vähätellään, esineellistetään tai käytetään väkivaltaa naiseksi oletettua henkilöä tai feminiinistä piirrettä kohtaan. Suomeksi käännettynä naisviha, on yleistä feminiinisyden pelkoa ja loukkaamista, johon sisältyy rakenteellista solvausta, syrjintää ja väkivallan käyttöä. (Code 2000, 346.) Teot ilmenevät, kun naissukupuolelle asetetut odotukset eivät täyty. Naisille määritellyt normit sisältävät usein otaksuttuja oikeuksia miehelle ja velvollisuuksia naisille. (Manne 2017, 14.) Esimerkiksi naisen ulkonäön, viehättävyyden ja ammattitaidon arvioiminen kumpuavat feminiinisyden aliarvostamisen rakenteista.

Rajallistetun maskuliinisuuden varjopuolten, kuten väkivallan, ulostulot ylläpitävät feminiinisyden kuvan aliarvostamista. Feminismi on myös miesten aate, sillä sen tavoite on pureutua niin ikään mieserityisiin tasa-arvo-ongelmiin ja antaa miehille enemmän tilaa ilmaista omanlaistaan miehuutta. Feminismi edustaa jokaiselle vapautta itsensä ilmaisussa. (Koskela 2019, 97.)

Sijoitettaessa toisia jatkuvasti eri kategorioihin ulkonäön tai tekojen perusteella, vallitsevat ihanteet ja maailmankuva heijastuvat niihin. *Slut shaming* (suom.

huorittelu) on tyypillisesti naisiin kohdistuvaa häpeään ja hallintaan pyrkivää arvottavaa kielenkäyttöä, jonka takana on kulttuuriset seksuaalisen sovinnaisuuden rajat ja määritelmät. Se ilmenee häpäisevänä kielenkäyttönä ja arvosteluna muun muassa ulkonäköä ja muita henkilökohtaisia valintoja kohtaan (Khazan 2014). Huorittelu perustuu historian kertaamaan käsitykseen seksuaalisuuden likaisuudesta ja parittelun kuulumisesta pysyvään parisuhteeseen. Syyllistäminen, halventaminen ja vähättely ovat misogynian keinoja hallita tilannetta häpäisemällä ja pakottamalla uhri sisäistettyyn käsitykseen oikeasta.

Häirinnän ja arvostelun vastuun siirtäminen kohteeseen, tämän ulkomuotoon tai tekoihin, ylläpitää arvottamisen ja ahdistelun kulttuuria. Sukupuolesta riippumatta käsitykset ihanteista ja seksuaalisuudesta saattavat laukaista tunne-reaktioita ja hallitsematonta arvostelua toisia kohtaan. (Koskela 2019, 79.)

Tasa-arvotyö ei siis koske pelkästään naisia ja vähemmistöjä, vaan heijastuu nimenomaa erityisasemissa omaksuttujen huomaamattomien etuoikeuksien ulostuloista. Sukupuolittuneista valtarakenteista puhuminen ei tarkoita syyllistää miehiä ryhmänä, vaan nostaa esiin ilmiöitä miehuuden tuoman etuoikeiden vahingollisista ulostuloista. Itsemääräämisoikeus ja vapaus valintoihin kuuluvat kaikille, joten niiden luominen on osaltaan kaikkien asia. (Koskela 2019, 85—87, 92, 137.)

3.4 Muuttunut ihmiskäsitys

Globalisoituva maailma sekoittaa kulttuurisia osatekijöitä niin, ettei käsitys identiteetistä kulttuuriympäristössään ole enää vakiintunutta, vaan eri elementtien yhdistelmä. (Karkulehto 2011, 17). Valkoinen, heteroseksuaalinen mies-nainenkuva on rikkoutunut käytännön näkyvyydellä eri identiteettikategorioiden. Nämä esitykset muokkaavat käsityksiä seksuaalisuudesta ja identiteetistä, ja niistä käytävä julkinen keskustelu on osa tätä prosessia (Karkulehto 2011, 130). Viime vuosina esimerkiksi mainonnassa on näytetty moninaisuutta yhä normalisovampaa kuvastoa (Hakulinen 2021).

”Queer”-tutkimus kyseenalaistaa identiteettejä kuvaavat käsitteet. Vaikka identiteettiä voidaan pitää tiettyihin olosuhteisiin rakentuneena, sen korvaaminen ei ole yksiselitteistä. Esimerkiksi pelkkä seksuaalisuuden kirjavuuden korostaminen nielee käsitteen identiteettien eroista, joille seksuaalipoliittinen aktivismi perustuu. (Bristow 1997, 223.) Vallitseva sukupuolikulttuuri näyttäisi olevan asemoitu ydin, jonka velvoitteista, ja niitä vastaan, identiteettejä lohkotaan.

Syvältä kumpuava heteronormatiivinen oletus on sidoksissa myös etnisyyden ja luokan rakentumisessa (Karkulehto 2011, 80). Hetero-oletukseen sisäänrakennetun länsimaalaisuuden, keskiluokkaisuuden ja valkoihoisuuden näyttäytymistä normina on näkyvästi rikottu mediassa esimerkiksi Yhdysvalloissa keväällä 2020 tapahtuneiden valkoihoisten ja poliisivoimien tummaihoisia kohtaan suorittamien väkivaltaisten surmien myötä. Tapahtumat näyttäytyivät mediassa Black Lives Matter -liikkeen ja BLM-sanoman tunnettuuden lisääntymisenä. Henkilökohtaisen sosiaalisen median kukoistuskautena, viestin on mahdollista levitä tehokkaasti sen varsinaisen sisällön mukaan, hallinnollisten tiedotusvälineiden herkemmin asennoituneen ja kategorisoivan tarinantuottamisen sijaan. Vaikka median ketteryys altistaa virhetiedolle ja -tulkinnoille, kevään tapahtumia seuranneet väkivaltaiset yhteenotot ja tapahtumien tunnepitoisuus ovat tuoneet esille myös aiheen ansaitseman vakavuuden. (Salmi 2020.)

Siinä missä yksilöllinen arvostaminen ja sukupuolten uudelleenjärjestäytymisen murros ovat länsimaisen kulttuurin tunnuspiirteitä, ovat ne syntyneet sukupuolten ja seksuaalisuuden vastakkainasettelun historiasta. Jakautuneet käsitykset naisten ”rooleista” näkyvät keskusteluissa edelleen. Seksuaalisuuteen liitettäviä esityksiä pidetään perinteisesti paheksuttavina. Erityisesti naisen vahva persoonallinen seksuaalisuuden esitys uhkaa seksikulttuurin omaksumaa kuvaa naisesta antavana ja esineellistyvänä osapuolena. Arvostelu moittii poikkeavia esityksiä ja ”paheellisen” seksuaalisuuden esittämistä ylipäätään.

Sukupuolittaminen ajaa tiettyihin asemoiteihin ja mielipiteisiin, joita ohjaa kattava verkko sosiaalisia ja kulttuurisia käytänteitä. Yhteiskunnan patriarkalaisuus eli miesjohtavuus luo myös esimerkiksi feministeihin suhtautumisesta sukupuolesta riippuvaisen. Miestä, joka puolustaa tasa-arvokysymystä, joka ei kosketa häntä itseään, pidetään pyyteettömänä, sen sijaan samaa muutosta ajavaa

naista saatetaan pitää itsekkäänä oman edun tavoittelijana. Miesjohtajan päämäärätietoisena jämäkkyytensä pidetty toiminta saatetaan naisen esittämänä kuvailla tiukkapipoiseksi käytökseksi. Siinä missä uran ja perheen sovittamista pidetään naisille haasteena, ei sitä miehiltä välttämättä edellytetä. Rakenteellinen seksismi eli sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella kohdistettava väheksyvä ja syrjivä käytös voi näkyä esimerkiksi sosiaalisissa käytänteissä hyvinkin huomaamattomasti. (Koskela 2019, 85—86, 106, 109.) Olemuksen institutionaalinen tarkkailu sekä tarve kategorisoida ihmisten haluja ja käyttäytymistä häiritsevät vapautta toteuttaa ihmisyyttä ja ruumiin seksuaalisuutta.

Suljettuina käsitteinä miehen ja naisen lopulta keinotekoiset määritelmät sisältävät syvästi ymmärrettyjä eroja, jotta niistä käytävä keskustelu olisi mahdollista. Kun sukupuolet lähenevät, sukupuoliero saa lisää painoarvoa. Tällä selitetään esimerkiksi seksuaalisten esitysten lisääntymistä mediakulttuurissa. Nyt seksuaalisesti esiintyvät hahmot ovat omaehtoisempia ja aktiivisempia toimijoita esimerkiksi sosiaalisen median visuaalisissa kuvastoissa. (Julkunen 2010, 188.)

Sukupuolittuneen elämäntavan juuret voidaan havaita osana inhimillistä prosessia, jossa ominaisesti vahvalle ja aktiiviselle maskuliinisuudelle valta ja rakenteet ovat historiassa kasautuneet (Johnson 2004). Samalla kun päämääränä nähdään maskuliini-feminiini -tasapainon kohentaminen, tiedon, tunteiden ja uskumusten kautta itsensä tunnistava ihminen kokee paljon kärsimystä määritellesään myös itsensä näiden asioiden ehdottoman todenperäisyyden kautta (The Information Philosopher 2018). Sukupuolittuneiden ilmiöiden tarkastelussa vastakkainasetetut määritelmät, ne osin tai kokonaan tunnustaen, aiheuttavat kipua ja konflikteja luoden erilaisia hierarkioita loppuen lopuksi puolueettomalle ja neutraalille ihmisolemiselle.

4 MEDIAN NAISEUDEN ESITYKSET

Todellisuuden kokeminen ja kulttuurinen käsitys muodostuvat nykyään pitkälti median välityksellä. Nyky-yhteiskunnan verkottuminen, visualisoituminen ja digitalisoituminen, ovat voimistaneet ”medioitumisen” ja kapitalisoitumisen vaikutetta verkostoissa. Sekä median, että tuotteen tai palvelun, ja tuottajan ja kuluttajan välinen hyödyntäminen on kahdensuuntaista. Oli kyse sitten kaupallisesta, informatiivisesta tai viihteellisestä hyödyntämisestä, media on vaikuttamisen väline. Maailmankuva, ihanteet ja unelmat sekä toisaalta se, mitä henkilö ei arvosta tai ihaile, ovat lujassa yhteydessä median vaikutusvaltaan. Tiedotusvälineillä on otteensa myös asumisessa, ihmissuhteissa ja rahankäytössä. (Karkulehto 2011, 28, 42—43.)

Median välittämä kuva on rajallinen ja väritynyt. Se on täynnä valintoja siitä, mitä kerrotaan ja kenen näkökulmasta asiat esitetään. Mediaverkostojen nopea liikehdintä, muuttuvuus ja vakiintunut paikka päivittäisten asioiden hoitamisessa tekevät ihmisen kuitenkin riippuvaiseksi siitä. (Karkulehto 2011, 43).

Nainen-käsite muotoutui miehuuden kautta kuvaamaan henkilöä, jolla on mahdollisimman vähän miehekkäinä pidettyjä piirteitä. Ihanteet ovat muuttuneet eri aikoina, mutta eurooppalaisessa maailmassa naisihanteena nähtiin mm. vaa-leus, viattomuus, pehmeys, hyvyys, käyttäytyminen, arvokkuus, maltillisuus ja kohteliaisuus. Lisäksi naiseuteen on liitetty vahvasti sekä viehätysvoima ja syn-tisyys, että äidillisyyttä ja tarve suojeluun. (Utrio 2001, 15, 36, 51).

4.1 Tutkimuksen menetelmät ja lähtökohdat

Olen kerännyt tähän työhön tapauksia naisoletettujen kohtaamasta syrjinnästä Instagramissa (kuten kuvassa 2), mikä voidaan toisinaan perustella sovelluksen säännöillä ja kulttuuriin sulautuneilla uskomuksilla, mutta jotka sukupuolittavat julkaisumahdollisuuksia ja ylläpitävät naisoletetun ”kohteellistamista”. Instagramin yhteisösäännöt ja käytännön rajaukset määrittävät kuvaa julkisesta ”oikean-laisuudesta”.

Materiaali on kerätty yksityisillä viestinvaihoilla Instagramin ja sähköpostin välityksellä, sekä julkisuudesta nousseiden tapausten kautta. Katsaukseni tarkoitus on toimia keskustelunavaajana median ja suuryritysten vallasta sekä niiden välittämästä kuvasta kulttuuriin.

4.2 Identiteettiesitykset

Median suuri rooli paitsi tiedotusvälineenä ja monissa käytännön toimenpiteissä, myös viihteenä ja ajanvietteenä, vaikuttaa ihmisen identiteettikäsitteisiin. Esimerkiksi mainosta katsoessaan kuluttaja tarkastelee mahdollisten ostopäätöstensä lisäksi myös identiteettiään. Median välittämään kuvaan liittyy aina rajanvetoja, hierarkioita ja arvottamista. Nämä mediarepresentaatiot eli mediaesitykset jäävät usein stereotyyppien varaan. Arkinen ja tutuksi tullut representaatio alkaa huomaamatta sulautua käsitykseen tietystä esiintymisestä. Kuinka helppoa on huomata pyykinpesuainemainoksen puhtoisen pirteän äitihahmon edustavan äitiyden ihanne-esitystä? (Karkulehto 2011, 29, 37, 39.)

Mediayhteiskunnassa tutut ja huomaamattomat representaatiot luovat kuvaa normaaliudesta ja luontaisesta järjestyksestä, mikä erottelee kuvasta poikkeavat esitykset huomaamatta ”virheellisiksi”. Valkoihoisuus on tyypillinen huomaamaton representaatio. Tuulen viemää -elokuvan Scarlett on valkoisessa mekossaan oikeastaan luonnottoman valkea (kuva 4), mutta näyttäytyy ”värittömänä” korostaessaan vierellä olevaa tummaihoista Mammy-hahmoa (MGM 1939). (Karkulehto 2011, 40.)

KUVA 4. Scarlett (Vivien Leigh) ja Mammy (Hattie McDaniel) elokuvassa Tuulen viemää (MGM 1939)

Median avulla muodostetaan käsityksiä itsestä ja toisista. Yhteenkuuluvuuden ja erottautumisen rajalinjoja vedetään osana identiteettien hahmottamista. (Grossberg ym. 2006, 31.) Tämä sisäinen sosiaalisen arvottamisen järjestelmä ei voi olla vaikuttamatta ihmisen käyttäytymiseen. Esityksen kohdatessa syrjiviä kommentteja ja eleitä, suoranaista haukkumista tai tahattomia mikroaggressioita, mediaesitysten vaikutte yhdessä muiden kulttuuristen osatekijöiden kanssa muodostuu varsin näkyväksi.

Esimerkiksi lihavuutta piilottelematta Instagramiin sisältöä tekevä aktivisti Tytti Shemeikka yhtyy omista vihakommenteista tehdyssä opinnäytetyössään tutkijoiden ajatuksiin vihan ilmentävän vallan menettämisen pelkoa. Viha nousee yhteiskunnassa vakiintuneen normin vastaisen esityksen ollessa näkyvillä ja ”viedessään tilaa”, mikä koetaan vääräksi. (Halonen & Hänninen 2019.) Lihavuuden ja naiseuteen kohdistuva arvostelu ovat esimerkkejä tarpeesta hiljentää ns. ideaalin yhteiskunnan ”epäsuotuisa” puoli. Naiseuden ja sen mediaesitysten aliarvostamista käsitellään enemmän luvuissa 4.3 ja 4.4.

Mediavihteessä on tyypillistä esittää esimerkiksi sukupuolten välisiä eroja suoristetusti ja ristiriidatta. Toisaalta viihteen ala on nopea ottamaan kantaa erilaisiin ilmiöihin, mahdollistaen yhteiskunnallista muutosta. Median kulttuurisidon nainen mukautuminen ja ilmaisunvapaus antavat tilaa uusille ilmiöille ja aatteille, joten sen representaatiot eivät ole täysin valtaapitävien käsissä. Valtamedian tapa tuoda tuore ideologia esiin on kuitenkin stereotyyppioita vahvistava ja omia hierarkioitaan ylläpitävä. Heteronormatiivisia representaatioita vastustavia sisältöjä suoristetaan, torjutaan ja häivytetään, vaikka mediaesityksessä otettaisiin näennäisesti kantaa esimerkiksi seksuaalisuuden rajojen ristiriitoihin. (Karkulehto 2011, 46—47.)

Mediasisältöjen tulkitseminen ei ole ainoastaan sen itsensä määrittelemää, vaan vastaanottajan vastuu tulkita sitä maailmankuvajana on suuri. Kulttuuriset ja yksilölliset erot vaikuttavat viestin merkitysten tulkitsemiseen (Karkulehto 2011, 53). Puhe ja kuva seksuaalisuudesta on nykykulttuurissa jatkuvasti läsnä, mutta on toisaalta hyvin rajoittunutta. Epäjohdonmukaisuudet sukupuolen (*sex*), sosiaalisen sukupuolen (*gender*) ja seksuaalisen halun (*desire*) ”luonnollisesta” yhtenevyydestä osoittavat yhteiskunnan nykyaikaistumisen paikkoja.

4.3 Hiljennettävä nainen

Alistaminen on rakentuneena peruskäsityksissä miehestä ja naisesta. Seksuaalisen vetovoiman kuvattiin olevan naisessa siten, ettei mies voinut sitä vastustaa, mutta mieshahmo piti kuitenkin jyrkempänä, suurempana ja kovempana naisen alaisuudessaan. (Utrio 2001, 56, 58). Naisen ominaisuutena pidetty viehättävyys vapautti miehen vastuusta ”himon vallassa” tehdyistä teoista, ja näyttää edelleen sitä miksi naista syyllistetään ja kontrolloidaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, kuten tämän työn esimerkeissä osoitetaan.

Subjektina olemisen sijaan ”toiseuttavissa” esityksissä nähdään ongelmallisena tekijän irrottaminen eli persoonallisen itsekykenevän hahmon tukahduttaminen kohteesta (Rossi 2005). Amerikkalainen historioitsija ja viktoriaanisisuuden kirjailija Walter Houghton (1985, 354-355) kirjoitti, että poika opetetaan näkemään

hyvät naiset (*nice women*), kuten siskonsa, äitinsä ja tulevan vaimonsa, kunnioituksella ja rakkaudella, joka on puhdasta. Kun hän ei ole siveyden ylistämisen olotilassa, hänen odotetaan sovittavan himonsa ennemmin prostituoidun kanssa kuin uhaten perheensä asemaa olemalla ”kunnollisen” naisen kanssa. Entä jos viktoriaanisen ajan nainen ja mies olivat *molemmat* virheellisen propagandan uhreja ihmisen seksuaalisen luonnon ja sukupuolten vastakkainasettelun tarinassa? (Ryan & Jethá 2010, 40).

Siveys, kyky synnyttää lapsia ja kauneus kuvattiin tärkeimmäksi asiaksi naisen elämässä. Vasta 60-luvulla ehkäisytabletti ja kierre vapauttivat naisen raskaudenpakosta kohti itsenäisempää toimijuutta. (Utrio 2001, 85, 156.) Naisen ylle asetettu kiusauksien ja hallitsemattoman käytöksen aiheuttajan rooli sekä ”siveyttä” uhkaavien tekijöiden ilmentäminen voi saada kenet tahansa (riippumatta sukupuolisesta tai seksuaalisesta orientaatiosta) soimaamaan naiseksi oletetun henkilön ulkomuotoa. Esimerkiksi hyvinvointiyrittäjä ja somevaikuttaja Martina Aitolehden hääjuhliin pukeutuminen uhkasi osaa kommentoijista (kuva 5). Aitolehden Instagram-kuvassa (Aitolehti 2020) syvään uurrettu pääntie ja pitkä paljas jalkalinja herättää huolta rintojen ja jalkojen näkyvyydestä. Naisrinta nähdään sille luodussa yliseksualisoidussa asemassa, mikä ilmentää sekä historiallista luokkakategorisointia ”sopivan” ja ”epäsopivan” määrittäjänä, että naisen objektiasemaa ja velvollisuutta toimia sen mukaisesti. Kommentit jatkavat perintöä nähdä ihminen ”väärämielisenä”, ”hyveellisyyden” kaavaa rikottaessa, ja ylläpitävät henkilökohtaisten valintojen arvostelua ns. suuremman oikeuden nimissä. Kommenteissa mainitut ”ei hyvä esimerkki tytöille pukeutumisesta”, ”hääparia pitäis kunnioittaa” ja ”rinnat piiloon” ovat esimerkki sisäistetystä käsityksestä nähdä naisrinta ja paljas jalkalinja itsessään seksuaalisena ja täten sopimattomana hääjuhlaan.

Päätösvalta kehon seksuaalisoinnissa otetaan pois kehon omistajalta, jolle sen paljastamisen seuraukset (kuten nämä kommentit) ja vastuu sysätään. ”Yrititkö iskeä sulhon?” -kysymys edustaa miesoletetun ”sulhon” vastuun irrallisuutta kuvitellun kiinnostumisen syntyemiselle ja naisen syyllisyyttä tapahtumaan. Tämä miehen vastuusta vapauttamisen, ajattelukyvyyn heikkenemisen ja siitä seuraavien tekojen oikeuttava sisäistetty kaava, yhdistettynä naisen tehtävään (seksu-

aalisena) portinvartijana, mahdollistaa edelleen runsaasti kyseenalaistamattomia tiloja väkivallalle, ahdistelulle ja häirinnälle. Kommentoidessa otetaan itselle päätösoikeus toisten kehoihin, vaikka kokemusta ja ymmärrystä toisten elämäntilanteisiin ja kokemuksiin ei ole (Koskela 2019, 63).

KUVA 5. Kollaasi kuvakaappauksista Martina Aitolehden Instagram-sivulta (2020)

Kommentoimalla toisen kehoa ja esiintymistä harjoitetaan valtaa, joka ylittää toisen koskemattomuuden, ja samalla otetaan kantaa siihen millainen keho ansaitsee tulla hyväksytyksi. Arkipäiväistynyt ulkonäkökeskeinen puhe vääristää käsitystä ihmisen pätevyydestä. (Meskanen 2019.)

Seksuaalirikoksissa uhrilta saatetaan tivata hänen pukeutumisestaan ja tekemisistään, vapauttaen huomion itse väkivallanteosta. Median välittämä kuva esimerkiksi raiskauksista ulkona, tuntemattoman tekijän suorittamina on harhaanjohtava, ja siirtää pelon vastuuta uhriin ja esimerkiksi tämän pukeutumiseen. (Rantavaara 2016.)

Marraskuussa 2020 Keskusrikospoliisi käsitteli videoviihdealusta TikTok:ssa videolla sosiaalisessa mediassa jaettavia kuvia ja niiden leviämistä. Luottamuksella toiselle lähetetty kuva voi levitä laajasti eteenpäin. Videon lopussa levinneisyyttä kuvaamaan piirretty kaavio poistetaan kelaamalla videota taaksepäin. Kertojaääni summaa opetuksen: ”No ei olisi pitänyt lähettää sitä kuvaa yhtään kellekään ja vielä parempi olisi, jos en olisi edes ottanut sitä kuvaa.” Video sai paljon kritiikkiä uhrin syyllistämisestä rikokseen, syyllistyneen kuvien levittäjän sijaan. Sen nähtiin olevan terävä osoitus vanhentuneiden häpeän asenteiden olemassaolosta nykypäivänä. (Körkkö & Räsänen 2020.)

Häpeän synnyttäminen on tapa hiljentää ja kontrolloida kohdetta. Nöyryytyksen omaksunut kohde alkaa itse muuttamaan käytöstään ja pienentämään itseään, mikä tekee misogyniasta hyvin tehokkaan tavan hallita. (Sundén & Paasonen 2018, 647.) Esimerkiksi itsemääräämisoikeuden ja koskemattomuuden loukkaukset yhdessä uhrin syyllistämisen kulttuurin kanssa aiheuttavat häpeää, joka estää puhumasta (Koskela 2019, 79—80).

Silti naisilta saatetaan odottaa visuaalisesti miellyttävää edustusta ansaitakseen peruskunnioitusta ja hyvää kohtelua. Korostuneen maskuliinisuuden kautta asetetut feminiinisuuden, eli ”ei-miehisyyden”, rajat ja naisen syyllistyvän olemuksen ydinuskomukset ylläpitävät vastakkain aseteltua kaksinapaista sukupuolikäsitystä, ja heikentävät jokaisen oikeutta ilmentää erilaisia piirteitä (Given 2020, 152).

4.4 Naiskuvasto mediassa – uhka vai mahdollisuus?

Media esittelee erilaisia toimijuuden malleja ja kirjoittaa tarinoita siitä mitä on olla menestynyt, epäonnistunut, mies ja nainen. Kauneus, pehmeys ja visuaalisuus ovat historiallisesti naissukupuolen määrittämisen ydintä (Julkunen 2010, 186). Perinteisesti valtavirtaisessa mediavihteessä sukupuoli on esiintynyt heteroseksuaalisen aktiivisen toimijan, miehen, kautta ja nainen esitetään tämän katseen kohteena passiivisena objektina (Vänskä 2007, 185—186). Naisia voimakkaasti sukupuolittavat seksuaalisuuden esitykset tulivat mukaan mainontaan kuvaamaan 1950—60-lukulaista valkoista, keskiluokkaista, länsimaista

elämäntapaa Pohjois-Amerikassa. Naisten paljasta pintaa esittämään erikoistunut erotiikkalehti *Playboy* syntyikin Yhdysvalloissa 1950-luvun alussa eräänlaiseksi länsimaisen seksuaalisuuden esittämisen julkiseksi ytimeksi ja sukupuolten vastakkainasettelun esikuvaksi. (Karkulehto 2011, 108.)

Vuosituhanneen vaihteen mediakulttuuria kuvaa aina vain seksuaalisemman esiteiikan kuvasto ja kertomukset. Mediaesitysten ”toiseuttava” luonne on vaikuttanut käsityksiin niin esitysten kohteista kuin niiden kuluttajista. Katseella kuluttamiseen liittyvään alistamiseen yhdistyy kannustin arvottamiseen ja väkivaltaan. Sukupuoliesitysten vaikutuksia rajojen asettajina ja uskomusten kylväjinä voidaan pitää merkittävinä. (Karkulehto 2011, 105—106.)

Sukupuolijako korostuukin seksuaalisuuden kentillä ja siitä käytävissä keskusteluissa (Julkunen 2010, 188). Esimerkiksi mainonnassa, naisten esineellistämisen vastavetona ei voida pitää passivoitua ja erotisoitua kuvaa miehestä. Sukupuolen vaihtaminen ei muuta kuvassa tapahtuvaa väkivallan ihannoitua. (Karkulehto 2011, 69.) Yhä seksuaalisempien (nais)esitysten taustalla ilmenee tarve korostaa sukupuolten eroavaisuuksia, sallivamman kulttuurin niitä häivyttäessä (Julkunen 2010, 188). Naiseutta voidaan korostaa täten historian asettamin naisellisuuden kuvauksin.

Naissukupuolen representaatiot mediakuvastossa eivät yltä käsittämään kaikkia naisiksi itsensä määrittäviä, mutta sen suosittu julkiset esitykset voidaan omaksumaa sitä kuvaaviksi ja tavoiteltaviksi asioiksi. Sisäistetty käsitys esilläolon muodoista kohdistaa seksuaalisia oletuksia ja tulee havaituksi osana mediaa. (Terwonon 2017, 15.)

Nykyisessä mediakulttuurissa on helppoa kuluttaa erilaista kuvastoa ilman että kyse olisi kasvokkain tapahtuvasta tiedostavasta objektisoimisesta. Naisen perinteinen rooli visuaalisessa mediassa on ollut toimia vaivattomana nautinnon ytimenä, eikä rooli ole väistynyt, vaikka sen rinnalla esitetään nykyisin myös monipuolisempaa naiskuvaa. Toiminnallista naiskuvaa luodaan valtamediassa herkästi miehiseksi miellettyjen visioiden kautta, lopulta hyvin stereotyyppisen

uhkeiksi naiskauneuden edustumiksi. Esimerkiksi DC Entertainmentin elokuvassa *Wonder Woman* Ihmenainen eli *Wonder Woman* (kuva 6) esitetään vaikiintuneesti urhean aistikkaana (Enos 2017).

KUVA 6. Ihmenainen eli *Wonder Woman* DC Entertainmentin elokuvassa *Wonder Woman* (Enos 2017)

Heteroseksuaalista kahtiajakoa korostaen, itävaltalaisen lääkärin ja psykoanalyysin kehittäjän tutkija Sigmund Freudin (Hertz 1985, 345, 356—361) teorian mukaan feminiinisyteen sekä naisten seksuaalisuuteen ja sen julkiesittämiseen liittyy mieskatsojan kannalta aina myös uhkaa. Hänen mukaansa paljaan naisuuteen ja naisten sukuelinten näkeminen laukaisee miehessä kastraation, eli sukupuolirauhasten poistamisen tai muuten toimintakyvyttömäksi tekemisen uhan. Freudin teoriaa käytettiin valikoiden hyväksi sodanjälkeisessä pohjoisamerikkalaisessa uudelleenrakennuksessa, mutta esimerkiksi se aloitti feminiinisyden pelon ja toiseuden idean toisintamisen länsimaisessa kulttuurissa.

Brittiläinen feministi-elokuvateoreetikko Laura Mulvey (1985, 9, 11) jatkaa Freudin teoriaa kastraation uhasta esittäessään, että katsoja-miehelle kuvan kohde nainen merkitsee nimenomaa eroa sukupuolten välillä. Hän kuvaa naisen olevan peniksen puuttumisen symboli, ja nautinnon kohteena täten jatkuva uhka. Uhkaava nainen muunnetaan tyydyttäväksi kuvaksi, joka poistaa vaaran tunteen. ”Toiseuttava”, voyeuristinen, eli seksuaalista halukkuutta ilmaiseva katselu ja käytös, on jännittävää katsojan saavuttaman vallan illuusion ja fantasian perusteella (Karkulehto 2011, 116—119).

Yhtenä kesyttämisen keinona käytetään tuttujen ja turvallisten elementtien lisäämistä uhkaavina koettuihin naisten seksuaalisuuden esityksiin. Esimerkiksi jokapäiväisen ajanvietelehden maineen hankkineen *Playboyn* edustama valkoisen ja viattoman naapurintyttömäisyyden kaltainen naiskuva yleistyi 1960-luvun Yhdysvalloissa, aikaisempien huonolaatuisten miestenlehtien nuhjuisina pidettyjen pin-up-kuvien tilaan. Syyskuussa 1969 lehden kannessa (kuva 7) nähtiin koulutyttönä esitelty Shay Knuth (Hooker 1969). Kaupallisen tavoitteellisuuden nimissä, naiskuvan oli tarjottava mahdollisimman suurelle yleisölle mahdollisimman vähän yhteiskuntajärjestystä uhkaavia tekijöitä sisältävää katseltavaa. (Streitmatter 2004, 16, 18—20.) *Playboyn* suosimaa ”luonnollisen” ja viattoman puhtaan naiskuvan lajityyppiä toisintavat myös suomalaisten iltapäivälehtien missi- ja mallihaastattelujen kuvitukset. Harmittomina ja kauniina ”Suomi-neitoina” esitetyt naiset puhuvat arkipäiväisestä elämästään samalla vähissä vaatteissa poseeraten. (Saarenmaa 2005.)

KUVA 7. Shay Knuth *Playboyn* kannessa syyskuussa 1969 (Hooker 1969)

Seksuaalisuuteen suhtautumista voidaankin kuvata paradoksilla, jossa seksuaalisuutta esiteltäessä tärkeäksi muodostuvatkin sen kesyttämisen tavat. Karkulehto (2011, 109) puhuu seksuaalisen esityksen salaperäisyyden, eksotiikan ja

kulttuuristen rajojen uhmaamisen hillitsemisestä *kotoistamisena*. Esimerkiksi *Playboy* sopi kotoistamaan sodan jälkeiset julkisesti aktivoituneet naiset takaisin kodin piiriin.

Paljaimmillaan, tietyllä tapaa haavoittuvimmillaan, esiintyessään katsojan kauhu ja tarve kontrolloida nousevat, riippumatta kuvan tarkastelun motiiveista. Erotiik-kajulkaisun esityksen voidaan ajatella olevan täydellisessä hallinnassa aktiivi-sen katsojan passivoidessa kohteen. Tämä tapahtuu kuitenkin sille kohdenne-tuin esittämisen keinoin ja kotoistamisen tavoin, niin ettei (nais)keho itsessään muodostu aktiiviseksi ja uhkaavaksi. Lisäksi naiskuvaa mediassa on rauhoitettu esittämällä vain yhdenlaista identiteettiryhmää kerrallaan. Naisen seksuaalisuu-den kuva on vaivattomampaa, kun erilaisia etnisiä, seksuaalisia ja luokallisia ra-joja ei lähdetä rikkomaan. (Karkulehto 2011, 120.)

Paljaan pinnan ja seksikkyuden paradoksi vahvistaakin mahdottomaksi nähdä paljas naisoletettu vartalo sellaisena kuin se on. Kauneusihanteet, pariutumisen pyrkimys sekä patriarkaalin määräysvalta vaikeuttavat naiskehon neutraalia olemassaoloa. Sähköistetty kuva paljaasta naisvartalosta sisältää rakenteellista pelkoa aseman menettämisestä ja sivistyksen romahtamisesta. Naisviha, suku-puolesta ja seksuaalisesta orientoitumisesta riippumatta, toistaa juuri näitä femi-niinisen näkyvyyden pelkoja.

Kapea feminiininen kuvasto ja kulttuurinen tottuminen eivät ainoastaan saa pel-käämään itse päättävää naista, vaan herättävät ahdistusta kaikista totutun ku-van ulkopuolisista kategorioista: tummasta ihonväristä, ylipainosta, seksuaali-sen orientaation eri muodoista... Yhteistä moralisoinnissa on vastuun siirtämi-nen uhriin. Naisen historiallisesti säädetty paikka seksin tapahtumisen aiheutta-jana voidaan kenties nähdä yhtenä ensimmäisistä vaikuttimista moraalikeskus-telun luonteeseen.

5 SUKUPUOLITTUNEET SÄÄNNÖT

Vaikka nykyisin mediassa näkyy enemmän ihanteista poikkeavia aktiivisia ja toiminnallisia naiseuden esityksiä, henkilökohtaisen sosiaalisen median kuvastoa ja suoraa puhetta, kohut ja väkivalta kommenttikentillä eivät ole poistuneet. Kulttuurin sisältämä pelko ruumiin *neutraalista* esilläolosta tai ”tietyllä tavalla” esiintymisestä saa myös suuret sosiaaliset verkostot kuten Facebookin ja Instagramin rajoittamaan käyttäjiensä lataamaa sisältöä. Käytösäännöillä, jotka eivät ole kaikille samat.

Suomen käsitetään olevan yksi yhdenvertaisimmista ja kehittyneimmistä yhteiskunnista maailmassa. Suomea ja Pohjoismaita onkin pidetty monilta osin mallina tasa-arvoisen systeemin luomisessa. Ne ovat kärkisijoilla Maailman talousfoorumin sukupuolikuilun indeksissä, joka mittaa kuinka naiset ovat lähentyneet miehiä eri osa-alueilla. (Julkunen 2010, 66.) Vaikka naisten koulutustaso on ylittänyt miehet monissa maissa, harva nainen päätyy harjoittamaan korkeaa asemaa työ-elämässä. Naisjohtajat kokivat menestyvänsä heikommin miesvaltaisissa tiimeissä kuin naisenemmistöryhmissä. Uskomukset ja odotukset saada tukea johtoasemaan pyrittäessä ovat naisilla suhteellisen alhaiset. (Born, Ranehill & Sandberg 2018, 1—3.)

Kuten valtaosassa Eurooppaa, Suomessa naisilla on lain tasolla kaikki yhtäläiset oikeudet kuin miehillä. Lailliset oikeudet ja YK:n voimaan saattamat tasa-arvoperiaatteet kuitenkin vain heijastelevat todellista tasa-arvoa, sillä oikeat mahdollisuudet näkyvät syvemmällä arkipäivän tavoissa. Historia, vallitsevat rakenteet, kulttuuri, normit ja kieli vaikuttavat kaikki siihen, miten ihmisinä toimiminen tapahtuu ja miten identiteettiä toteutetaan. (Keinänen 2020, 8.) Käytännön tapahtumia toimeenpaneavat syvälle valetut olettamukset ja huomaamattomat toimintakaavat, joita ohjaavat institutionaalinen sukupuolen vastakkainasettelun tunnustus ja määrittelyn edellytys.

5.1 Suuryritykset tarinankertojina

Eryityisesti median tuotannolliseen tasoon liittyy voimakkaasti taloudellista toimintaa. Luovan ja riippumattoman liikehdinnän lisäksi suurta osaa sen toiminnasta ohjaavat erilaiset poliittiset ja taloudelliset rakenteet. Yksilöllisten valintojen vaikutus ja kulttuuristen järjestelmien kirjoittamattomat käytänteet sekoittavat median pyrkimysten rajalinjoja. (Karkulehto 2011, 93.)

Median markkinoituminen ja liiketaloudellisen merkittävyyden kasvu ovat varustaneet mediatoimijoille keskittynyttä valtaa. Julkisen palvelun medialaitosten yksityistäminen 1990-luvulla alkoi kasvattaa kaupallisen median merkitystä. Nykyisin media mahdollistaa kattavasti monenlaisen liiketoiminnan. Yritysostot ja yhteenliittymät optimoivat yhtiöiden taloudellisia näköaloja, mutta tuoteinnovointiin käytetyt resurssit näkyvät vajeena esimerkiksi pitkäjänteisen ja kriittisen tutkimustavan soveltamisessa. Kierrätetyt, toisiaan jäljittelevät sisällöt korostavat tehokkuusajattelua luovuuden ja sosiaalisen harkinnan sijaan. (Karkulehto 2011 93—97.) Markkinat ja niitä ohjaavat tahot toimivat yhteiskunnallisiin käytänteisiin sidottuina maailmankuvaajina. Suuryritysten tuottamat mielikuvat ja tilanteet synnyttävät tottumuksia, sääntöjä ja odotuksia kulttuuriin. (Given 2020 158—159).

Markkinat tarjoavat ratkaisujaan kaikkeen. Oman ulkonäön ja kehon epätäydellisyiden mielikuvat vasten siloteltua ja kapeaa ihannekuvastoa luovat markkinoita erilaisille tuotteille. Kapitalismi on luonut ”täyden potentiaalin” illuusion, joka hyödyntää markkinoita, ja jota toteutetaan ostamalla (Koskela 2019, 51, 73.) Ihmisen käsitys riittäväydestä manipuloituu esimerkiksi kauneushanteiden mukana tuomien ilmiöiden muuttuessa sosiaalisiksi selviöiksi. Muun muassa naiskäyttöön merkittyjen ihokarvojen poistoon liittyvien tuotteiden käyttö on pitkään vaikuttanut olevan olettamus, mikä osoittaa konkreettisesti käsityksen kehon kuulumisesta ensisijaisesti velvoittavan katseen alle ja keskustelunaiheeksi. Normista poikkeavien henkilökohtaisten kehovalintojen saama palaute osoittaa ulkonäköön panostamisen edellytysten eriparisuuden sukupuolioletuksen mukaan. (Koskela 2019, 68—69.) Esimerkiksi median kuvastoissa näkymättömäksi jääneet naiskarvat ovat esilläolollaan saaneet osakseen kiihtyneitä reaktioita ja jopa tappouhkauksia (Jäntti 2018).

Kauneusihanteet ja niihin käytettävät tuotteet valjastavat voimakkaammin naisidentiteettiä aktiivisiin toimenpiteisiin saadakseen saman arvostuksen, jonka miestoimija saa ilman minkäänlaista ehostusta. Kauneuskoneistoa pyörittävät tahot ja median tuottajat toimivat keskeisinä ihannekäsitysten luojina, joten ihmisen valintojen ja niiden kommentoinnin taustalla on suhde tähän näkemykseen. (Given 2020 158—159.) Esimerkiksi tuotteiden sukupuolittaminen on tavaran funktion näkökulmasta tarpeetonta, mutta sillä vahvistetaan myyntiä ja toisaalta ylläpidetään sukupuolioletuksia (Koskela 2019, 141).

5.2 Feminiininen vai maskuliininen Marin?

Lokakuussa 2020 ilmestynyt Trendi-lehden henkilöhaastattelu istuvasta pääministeristä Sanna Marinista nousi kuvituksensa (kuva 8) vuoksi runsaan keskustelun kohteeksi. Kuvassa (Lundqvist 2020) Marinin stailattu, elegantti, rintalastan paljastava jakku oli osan mielestä sopimaton pääministerin ylle (Vedenpää 2020). Sadat ihmiset jakoivat sosiaalisen median kanavillaan kuvia avonaisissa jakuissa hashtagilla #imwithsanna (*I'm with Sanna*) osoittaakseen tukensa ulko kuoren ja ammattitaidon väliselle irrallisuudelle. Vastaavaa siveyteen kytkeytyvää arvottamista ei kuitenkaan noussut esimerkiksi alushousuisillaan esiintyvistä miespoliitikosta. Kansanedustaja Teuvo Hakkaraisen (kuva 9) esiintymistä Facebook-sivullaan pelkillä alushousuillaan, lippis päässä, kommentoitiin lähinnä humoristiseen sävyyn (Hakkarainen 2020).

KUVA 8. Pääministeri Sanna Marinin näyttökuvassa Trendilehden Instagram-julkaisusta (henkilokuva Lunqvist 2020)

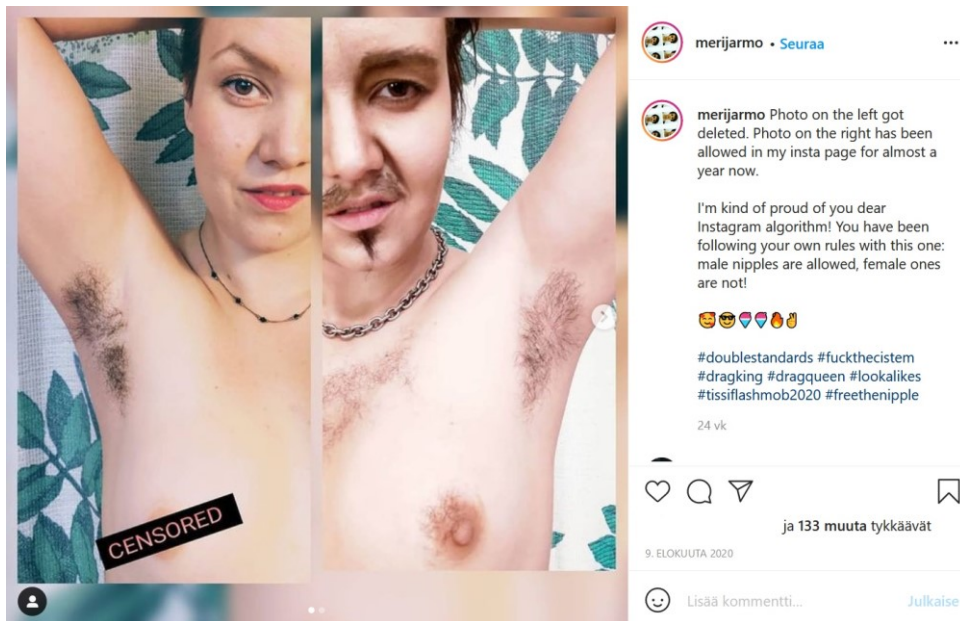
KUVA 9. Teuvo Hakkarainen näyttökuvassa hänen Facebook-seinällään (2020)

Kuten luvussa 3.1 todetaan, vastakkainasetetut maskuliinisuus ja feminiinisyys kumpuavat maskuliinin määrittelystä, josta myös yhteiskunnassa toimimisen perusrakenteet nousevat. Esimerkiksi Marinin naisvaltainen hallitus on kerännyt huomattavan määrään vihapuhetta ja arvostelua (NATO StratCom COE 2021).

Samalla kun maskuliinista mieheyttä ja feminiinistä naisuutta tavoitellaan ja saatetaan pitää järjestyksen aitouden ytimenä (Sannikka & Nykänen 2020; Korhonen 2015), maskuliinikäsitetyn yhteiskuntajärjestyksen alla näkyvästi naisellista pukeutumista ja olemusta ei pidetä julkisuudessa oikeellisena kuten jo pelkkä rintalastan näkyvyyden paheksunta ja naishallinnon vähättely osoittavat. Vastaavasti esimerkiksi hameen käyttö miessukupuolen edustajalla saatetaan kokea mieheyden uhkana (Heinonen-Tricarico 2020). Voidaan pohtia kuinka paljon enemmän väheksyntää edustustehtävissä verrattain maskuliinisesti esiintyvä Marin saisi, jos hän nostaisi puheäänensä korkeutta ja kirjavuutta tai esiintyisi naisellisen avonaisissa mekoissa? Feminiinisyys on yhteiskuntarakenteissa aina jotain vähemmän (Sedgwick 1990, 2-3).

5.3 Rinnat kieltojen ytimessä

Rinnat ovat saaneet keskeisen roolin naisellisuuden merkitsijänä. Ne ovat ruumiinosa, joka on sekä ”kohteellistettu” että kaupallistettu. (Julkunen 2010, 187.) Naisoletettujen kehojen paljaat nännit määritellään eräänlaiseksi ”vaarallisuuden” huipentumaksi kieltämällä niiden näkyvyys sosiaalisessa mediassa, vaikka samaan aikaan kuvat esimerkiksi aseista hyväksytään (Jacobs 2019; Jaulimo 2019). Sirkusartisti Meri-Maija Näykki ottaa Instagramissaan (2020) kantaa sovelluksen kaksoisstandardeihin (kuva 10). Julkaisussa vasemmalla oleva kuva ilman sensoripalkkia nännin päällä poistettiin sovelluksesta, mutta muokatesaan ulkonäköään perinteisen maskuliiniseen suuntaan mm. rinta- ja viiksikarvoin, julkaisu on yhä hänen profiilissaan. Sittemmin myös tämä vertailukuva on poistettu Instagramista.

KUVA 10. Sitemmin poistettu, nimimerkin @merijarmo Instagram-julkaisu elokuussa 2020 (2020)

Naisrintojen merkitseminen uhaksi ylläpitää seksuaalisten esitysten yksipuolista objektivointia ja sitä toistavaa seksikulttuuria. Foucaultin (1998, 104) esittelemä kielletty-kiehtovuus -periaate asettaa naisoletettuja seksuaalissävytteiseen muottiin ja alistetulle paikalle ilman suostumusta. Kritisoimalla seksuaalisena pidettävää mediaesitystä, pelon ja häpeän synnyttämien syvälle piirrettyjen peruskomusten tunnelataukset näytetään ihmisruumiin olemassaolon edessä.

Evoluution on esitetty kehittäneen luonnollisen viehtymyksen lisääntymiseen liittyviin elimiin paritutumisen edistämiseksi. Viehättyminen itsestään eroavista ruumiinosista sanotaan olevan osa pariutumista. Tällä selitetään naisrinnan haulttavuutta. Lisäksi rintojen sanotaan yksinkertaisesti olevan todiste naisen kyvystä varastoida rasvaa lisääntymisen varalta. Naisrinnan näkemisen seksuaalisena väitetään johtuvan ihmisen tavasta muodostaa yksiavioisia suhteita sekä paritella kasvokkain, jolloin nännien stimulointi mahdollistuu. Nännien stimulointi tuottaa samaa yhteyttä ja huolenpitoa vahvistavaa oksitosiinia, kuin imettäessä. (Wolchover & Pappas 2016.) Ulkopuolelta kohdistettava rinnan ”himo” tai esiläolon paheksunta antavat tilaa naisruumiillisen olemassaolon rajoituksille.

Myös rintaruokintaa saatetaan pitää paheksuttavana. Siinä missä alastomuus ja rinnat palvelevat kaupallista tarkoitusta kauppakeskusten ja muiden julkisten tilojen seinillä, niiden todellinen näkyvyyden peittämisen vaatiminen imettäessä

osoittaa kulttuurissa vallitsevan kaksinaismoraalin (Koskela 2019, 52). Jälkikasvun imettämisen nimeäminen luonnottomaksi osoittaa kuinka voimakkaita kulttuuriset ja sosiaaliset vaikutteet nykyään ovat. Ruumiinosaan luonnollisena liitetty viehtyminen yhdessä kulttuuriin kehittyneiden käytänteiden kanssa ovat johtaneet henkisiin ja konkreettisiin sääntöihin, jotka epätasa-arvoistavat olemisen lähtökohdat. Tutkija Minja Koskela kiteyttää: kukaan ei ole esteettisesti tai toiminnallisesti velkaa toiselle (Koskela 2019, 72).

1800-luvun viktoriaanisen aikakauden Englannin pukeutumiskäsitykset muuttivat oleellisesti asennetta paljaaseen rintaan. Vaikka taiteen kuvastossa näkyi alastomuutta edelleen, pääsääntöisesti sekä miesten että naisten ylävartalot verhottiin. 1900-luvun jälkipuoliskolla alkanut rinnan uhkeuden näyttämisen ihanne sisälsi (ja sisältää edelleen) julkisissa esityksissä kuitenkin nännin ja sen ympärysalueen ilmeisen peittämisen. (BBC News 2014.) Naisrinnan täysin avoimet esitykset ovat jääneet pitkälti erotiikkavihteeseen ja pukuhuoneisiin.

Naisrinnan paljouden tulkitsemiseen seksuaalisena voidaan liittää luontaiseen viehtymykseen, mutta se sisältää objektivoinnin ja alistamisen motiivin, mitä miehen lisääntymiselimiin tai rintoihin ei vastaavasti ole kohdistettu (Wolchover & Pappas 2016). Paljaan naisrinnan luonnollinen olemassaolo on ”kahlittu” seksin ja häpeän kaksinaismoraaliin. Rinnat ovat jääneet naisella peittoon, siinä missä mies voi halutessaan ne tietyissä paikoissa paljastaa. Rinta on samaan aikaan sekä haluttava, että hyljeksitty. (Julkunen 2010, 187.) Lain (563/1998) mukaan julkinen yläosattomuus voi olla rangaistavaa, jos se aiheuttaa pahenusta. Julkisissa tiloissa seksuaalisen vireeseen asetettu ruumiinosa tuomitaan-kin sen aiheuttaman voimakkaan häpeää synnyttävän standardin mukaan.

Rintojen peittämisen velvoite asemoi ihmisiä eriarvoisesti, jos säännöt esimerkiksi pukeutumisen suhteen ovat eri ja sisältävät sukupuolimääritykseen sisällytetyn pakon. Määritetystä sukupuolesta riippumatta nännit ovat erogeeninen alue ja niillä voi tuottaa itselleen seksuaalista nautintoa kuten esimerkiksi kädellä (Scaccia 2019). Silti naisrinnat on peittämisen pakon säännöin asemoitu ikäänkuin kuvaamaan seksuaalista esitystä jo neutraalilla esilläolollaan, ja esimerkiksi rintojen naisesteettinen julkinen paljaana olo yleisillä uimarannoilla tai festivaaleilla voi johtaa alueelta poistamiseen.

Sopimattomuuden säännöt vaikuttavat olevan sukupuolesta riippuvaisia ja ilmentävän kaksinaismoraalia. Anteeksiytytelemättömät itse määritellyt estetiikat ja kehoesitykset saavat osakseen tyrmistyneitä keskustelunavauksia (Saarinen 2017). Keskustelupalstojen kauhistelut ja kommenttikenttien solvaukset näyttävätkin perustuvan sukupuolen kahtiajaon ylläpitämisen ja paheellisena pidetyn seksuaalisuuden hallintaan, sekä haasteeseen vapautua ymmärtämään olevansa laaja-alaisesti ja helyttömästi seksuaalinen olento.

Ihmisen todellista luontoa on vaikea erottaa, sillä sen ympärille koottu näennäiseen yksilönvapauteen perustuva järjestelmä sääntöineen ja odotuksineen kertoo hallitsevaa tarinaa. Häpeälataukset ja seksuaaliselle paikalle asettaminen haittaavat naissukupuolitetun ruumiin olemassaoloa. Kirjoittamattomat (ja kirjoitetut) säännöt ovat luoneet käytänteitä, jotka ovat ruumiista riippuvaisia. Olemassaololle tarvitaan yhtenevät säännöt, sillä sen seksuaalilatautunut hallinta asettaa vastakkain ja arvojärjestykseen olennaisimman: ihmisen.

6 INSTAGRAMIN MAAILMANKUVA

Internet on antanut ihmisille kattavat julkaisu- ja vaikuttamismahdollisuudet (Tontti 2010, 43). Taide ja mediaviihde voivat toimia vallankumouksellisina keskustelunavaajina (Karkulehto 2011, 78). Yhteisöjätti Facebookin omistama, sosiaalisen median visuaalinen julkaisupalvelu ja yhteisöverkosto Instagram omaa vahvan paikan yli 500 miljoonalla päivittäisellä käyttäjällään (Statista 2019). Se on kaupallinen media, jonka tarkoituksena on myydä mainostajille yleisöä, vaikka yksilölle Instagram saattaa näyttäytyä enemmän sosiaalisena ilmaisualustana. Instagramissa yksilölliseen profiiliin ladataan kuvallista sisältöä, jota voi täydentää tekstillä ja erilaisilla tunnisteilla. Julkaisuja selataan ja jaetaan, ja niistä voi ”tykätä”. Instagramissa on käytössä myös *Direct*-ominaisuus eli yksityisviestit. Sovelluksen algoritmista eli toimintakaavassa korostuu personoitujen mainosten ja suosittujen sisältöjen nostaminen käyttäjän nähtäväksi. Tämä mahdollistaa sisällön valikoivan näkyvyyden, eikä ”seurattavien” profiilien kaikki viimeisimmät julkaisut välttämättä näyttyä. (Jacobs 2019.)

Katseen kohteeksi sijoittamisen perinteet ja visuaalisuuden toimenkuva näkyvät myös silmällävään materiaaliin perustuvan Instagramin statistiikoissa. Naiskäyttäjät saavat kuviinsa keskimäärin viisi kertaa enemmän tykkäyksiä kuin miehet (Hopper 2017). Suosituimpia ovat naisvartalon esitykset esimerkiksi ranta-, treeni- ja alusvaatekuvissa (Flower 2017). Siinä missä tietyt visuaaliset representaatiot miellyttävät ja ovat runsaasti jäljiteltäviä, Instagram on tarjonnut tärkeän mahdollisuuden tuoda näkyväksi myös sellaisia sisältöjä, joita valtamedia ei esitä, ja on aloittanut keskusteluja näistä esityksistä. Perinteisten sukupuolen ja seksuaalisuuden kuvausten ohella kuvaukset monipuolistuneemmasta ideatodellisuudesta ovat saaneet yhä enemmän tilaa (Karkulehto 2011, 130).

Toisaalta on huomattu, että internet on synnyttänyt uusia tapoja voimistaa vanhoja sukupuoli-, rotu- ja luokkarakenteita (Eckert 2017, 1285). Sukupuolen kah-tiajakautunut aseointi näkyy esimerkiksi siinä, että tyttöjen paine esiintyä internetissä ulkoisesti viehättävästi on poikia suurempi, pojilla taas saattaa olla suurempi kynnys pyytää apua verkossa kohtaamiinsa ongelmiin (EIGE 2018).

Seksuaalisten esitysten lisääntymisen taustalla nähdään mm. sukupuolten osittainen lähentyminen ja tasa-arvoistuminen. Esiintymällä esimerkiksi ihailun naisellisesti korostetaan eroa sukupuolten välillä. (Julkunen 2010, 188.) Esitykset voivat toisaalta ylläpitää stereotyppejä sukupuolista. Nämä käsitykset yhdessä heterouden nostalgisoinnin kanssa tukevat sukupuolen vastakkainaseteltua käsittämistä sekä taloudellista näkökulmaa. (Karkulehto 2011, 153—156.)

6.1 Ohjaava yhdysvaltalainen näkemys

Amerikkalaisena yritysjohtajana, Instagram ohjaa toimintaansa yhdysvaltalaisista yhteisöpolitiikkaa noudattaen. Maailmanlaajuiset käytösäännöt ovat viime vuosien aikana tiukentuneet, ja heijastelevat tiukkaa amerikkalaista siveyskäsitystä. Yhdysvaltalaishallinnollisten teknologiajättien maailmanlaajuinen sensuuri ulottuu Suomeen asti. (Körkkö 2019.)

Siinä missä seksuaalissävytteinen kuvitus hallitsee mediaa, Yhdysvalloissa luonnollinen alastomuus ja seksuaalikasvatus ovat vähäisessä roolissa. Lapselleen alastomana näyttäytyvä aikuinen voidaan tulkita jopa rikolliseksi, eikä opettaja voi edes mainita seksiä ilman huoltajan suostumusta. Seksuaalisuus nähdään lähtökohtaisesti ongelmallisena ja vaarallisena. (Körkkö 2019.)

Takapuolen kuvaamiseen käytettyä persikka-emojia ja penistä kuvaavaa munakoisoa ei voi joka yhteydessä esittää kasveinakaan (Powell 2019). Mediatieteiden professori Susanna Paasosen (2019) mukaan sosiaalisen median palvelujen seksuaalisen sisällön kiellot suuntaavat täten alastomuuden käsittelyn pornoon keskittyville sivustoille, joiden esitykset ovat usein hyvin yksipuolisia. (Körkkö 2019.)

Yhteisönormit on rakennettu kaupallisuuden ehdoilla ja mainostajat haluavat sisällölleen mahdollisimman suotuisat puitteet (Körkkö 2019). Kaupallista tarkoitusta palvelevat seksuaaliset esitykset ja niiden juurtuminen kaikkialle mediaan pitävät kiinni ”toiseuttavasta” naiseuden esittämisen mallista. Siinä missä väritynyt käsitys seksuaalisuudesta muovaa identiteettejä, tarjoaa seksuaalisena pidettävien esitysten julkituonti laajan skaalan toimeentulomahdollisuuksia.

Vaikka kauneus on ollut pitkään mittari naisen sosiaaliselle arvolle, ja vaikuttaa edelleen naiseuden käsittämiseen, on se monipuolisen tehokas työkalu ja manipuloinnin keino. Sitä voi käyttää apuna niin elannon kuin sosiaalisen pääoman hankkimisessa. (Givhan 2020.) Aikaisemmin lähinnä miesomisteisten yritysten myynninedistämiseen hyödyntämä naiskuvasto on nyt yhä useammin naisen itse harkittavissa oleva ansainnan keino.

Yhdysvaltaista säädäntöä noudattavien yritysjiättien sensurointi ohjaa internetin seksuaalista olemusta, ja on yhteydessä vuonna 2018 säädettyyn *FOSTA-SESTA* -lakiin. Lyhenne muodostuu englannin kielen sanoista *Fight Online Sex Trafficking Act – Stop Enabling Sex Traffickers Act*. Nimensä mukaisesti sen tarkoitus oli estää netissä tapahtuva ihmiskauppa ja prostituutio. Nettisivustoja suojaanut vapautus lainvastaisesta sisällöstä poistettiin, mikä sai yritykset kuten Microsoftin, Facebookin ja Instagramin kiristämään jaettavaan sisällön rajoituksia. Yritysten on helpompi poistaa kaikki alaston ja seksuaalissävytteinen materiaali kuin valvoa mahdollisesti ihmiskauppaan liittyviä julkaisuja. Yritykset ovat varovaisia, sillä amerikkalainen oikeusjärjestelmä on ankara. (Körkkö 2019.)

Joulukuussa 2020 Instagramin käyttöehdot tiukentuivat entisestään, mikä uhkaa erityisesti seksuaalisuuteen, erotiikkaan ja alastomuuteen linkittyneitä tilejä. Instagram saattaa jatkossa poistaa käyttöehtoja rikkovia sisältöjä ja tilejä ilman varoitusta. (Instagram 2020). Sovellus on laajuudellaan muodostunut merkittäväksi väyläksi, vaikuttamiskanavaksi ja tulonlähteeksi monille sisällöntuottajille (Statista 2019).

Internetin seksuaalisuuden hiljentäminen vähentää avoimia mahdollisuuksia keskustella seksuaalisuuden teemoista, ja lisätä seksiposiitivista ja -kasvatuksellista näkyvyyttä, vaikka itse nettiprostituutio vähenisikin (Körkkö 2019). Prostituution lainavastainen amerikkalainen näkemys mustaa kuvaa seksuaalisuudesta ja naiseudesta. Se nimeää seksityön väärämieliseksi ja vaikeuttaa seksin avulla vakaata työllistymistä. Sisällön rajoittaminen sekä vähentää seksuaalisuuden näkyvyyttä, että uhkaa tähän liittyvien tilien toimeentuloa.

6.2 Seksuaalisia rajanvetoja ilmaisunvapauteen

Objektivoinnin ja kesyttämisen strategiat toimivat myös Instagramissa. Kuten luvussa 5.3 todetaan, kaikilla ulkoisesti yhtäläinen nänni täytyy naisoletetulla olla Instagram-julkaisuissa peitettynä. Nännit ovat sukupuoleen katsomatta erogeeninen alue ja mahdoton itsessään erottaa sukupuolisesti (Scaccia 2019). Jopa rintasyövän käsittely aidolla kuvituksella on tehty haastavaksi. Sukupuolioletukseen perustuvat sisällölliset rajoitukset ylläpitävät naisrinnan seksualisointia sekä feminiinisyyden ”toiseuttamista” ja seksuaalista vähättelyä. Esimerkiksi malli ja entinen fitness-urheilija Sofia Belórf (2021) ihmettelee *Stories*-osiossa sovelluksen toimintaa profiilistaan alastomuussäännön mukaan poistetusta kuvasta (kuva 11). Hän kummastelee Instagramin menettelyä verratessaan sitä sovelluksen toisaalla sallimaan päivittäin näkemäänsä kuvastoon. Instagram *Stories* eli ”tarinat”-ominaisuuden avulla profiiliin voi lisätä 24 tunnin jälkeen kaotavia kuvia ja videoita, joita voi käsitellä esimerkiksi tekstillä, erilaisilla tunnisteilla ja ”tarroilla”.

KUVA 11. Kuvakaappaus Sofia Belórfin Instagram *Stories*-julkaisusta (2021)

Instagramin sääntöjen mukaan alastomuutta ja seksuaalissävytteisyyttä rajoitetaan monimuotoisen yleisön suojelemiseksi (kuva 12). Protestina, tietoisuuden kasvattamiseksi, imettäessä ja esimerkiksi rinnan poiston yhteydessä kuvatut naisrinnat saavat toisinaan näkyä. Alastomia hahmoja esittävät taideteokset ovat sääntöjen mukaan sallittu. Täysin paljas takapuoli on säännöissä puolestaan kielletty. (Facebook 2021.) Erotiikkajätti *Playboy* on esimerkki poikkeuksellisesta tahosta, jonka selvästi seksuaalisissa kuvastoissa naisnänni Instagramissa saa luvan esiintyä.

- **Julkaise kuvia ja videoita, jotka sopivat monimuotoiselle yleisölle.**

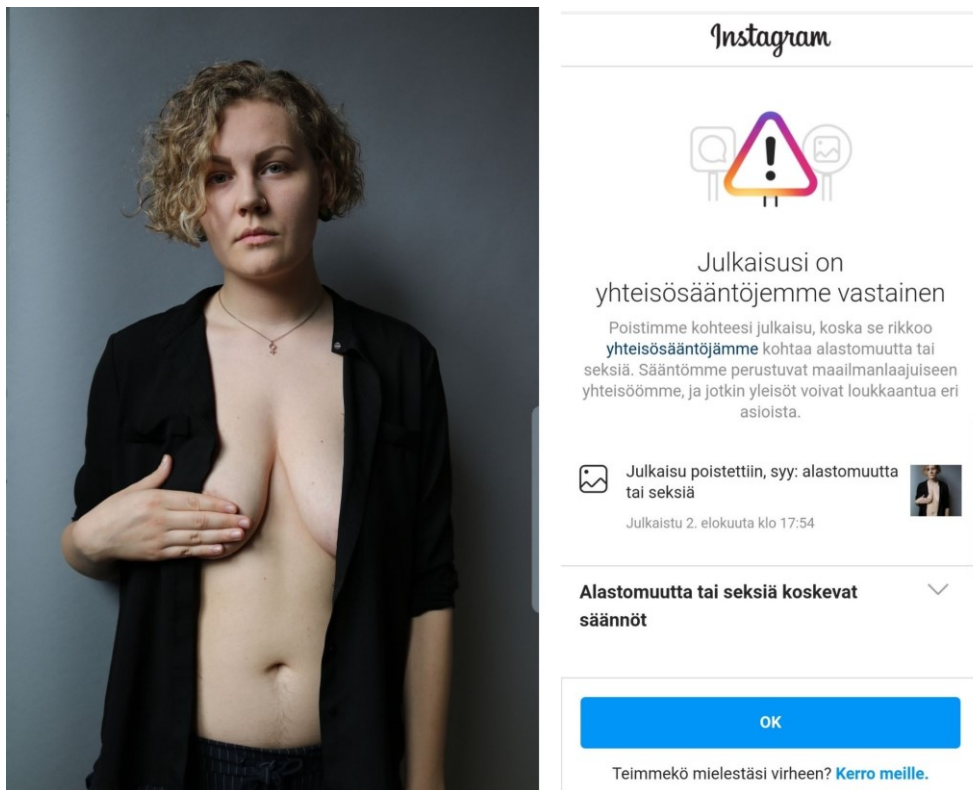
Tiedämme, että on tilanteita, jolloin ihmiset saattavat haluta jakaa alastonkuvia, jotka ovat luonteeltaan taiteellisia tai luovia, mutta emme erinäisistä syistä salli [alastomuutta](#) Instagramissa. Tämä koskee kuvia, videoita ja digitaalisesti luotua sisältöä, joka esittää yhdyntää, sukupuolielimiä ja lähikuvia täysin paljaista pakaroista. Tämä koskee myös näkyviä naisten nännejä, paitsi jos kyseessä on imetys, synnytys tai synnytyksen jälkeinen tilanne, terveydenhoitoon liittyvä tilanne (esimerkiksi rinnanpoiston jälkeinen tilanne, rintasyöpäkampanja tai sukupuolenvaihdosleikkaus) tai protesti. Myös maalauksien ja veistosten kuvien alastomuus on sallittua.

Ihmiset haluavat jakaa kuvia tai videoita lapsistaan. Turvallisuussyistä saatamme toisinaan poistaa kuvat, jotka esittävät [alastomia tai osittain alastomia lapsia](#). Vaikka tämä sisältö saatetaan jakaa hyvässä tarkoituksessa, muut voivat käyttää sitä odottamattomilla tavoilla. Voit lukea lisää [Vinkkejä vanhemmille -sivullamme](#).

KUVA 12. Näyttökuvaoite Instagramin alastomuutta koskevista säännöistä (Facebook 2021)

Suomalaisille rannoille kesällä 2020 saapuneet ”pyllybikinit” eli suurilta osin parakat esiin jättävät uima-asun alaosat herättivät arvostelevaa kommentointia näiden kantajista uimarannoilla ja kommenttipalstoilla. Erityistason seksuaaliterapeutti Marja Kihlström aloittikin Instagram-profiilissaan [@puhumuru](#) sosiaalisen median haasteen, joka kantoi nimeä [#arvokaspylly](#) (arvokas pylly). Haasteen tarkoitus oli julistaa kehorauhaa ja kasvattaa haukkumiseen houkuttavien rakenteiden tuntemista. Kihlström korostaa että kyse ei ole vain pyllyistä, vaan rakenteesta, joka estää kehoposiitiivisen kuvaston näkymistä samalla kun sallii pornografisen kuvaston. Haasteen hashtag ”shadowbannattiin” (engl. *shadow ban*) eli piilotettiin näkyvistä avainsanana. Erinäköiset takapuolet, joista suurin osa oli osin peitetty, myönteisen tavoitteen edistäjinä eivät sopineet Instagramin menettelyyn. Sisällön löytämistä on vaikeutettu Kihlströmin mukaan myös burleski-, twerkkaus- ja kehoposiitiivisuusvaikuttajilta. (Kihlström 2020.)

Seksin tyypittämisen valta-asema mahdollistaa seksuaalissävytteisen julkisen esittämisen sille määritetyin keinoin esimerkiksi hyvin alastomissa näennäisen peittävässä bikinikuvissa, mutta valtavirran kauneus- ja seksi-ihanteiden ulkopuolista kuvastoa sekä seksuaaliseksi tulkittuja ruumiinosia sisältäviä esityksiä kontrolloidaan seksi- ja alastomuussäännön mukaan. Esimerkiksi somevaikuttaja Arion Raun (2020) Instagram-julkaisu (kuva 13) poistettiin alastomuutta ja seksiä koskevien sääntöjen perusteella. Kuvassa Rau seisoo neutraalisti housut ja aukinainen pusero yllään, rintavako ja vatsa paljaana. Nänni on peitetty kädellä. Julkaisu oli osa feministiaktivistiryhmä Cult Cunthin Tissiflashmob 2020 -tapahtumaa, joka otti kantaa mm. sukupuoli oletuksen mukaisesti eriävään rantaetikettiin. Myöhemmin Rau julkaisi saman kuvan sensoripalkki rintojen näkyvän osan peitteenä, eikä kyseistä kuvaa ole sittemmin poistettu. Raulla (2020) ei ole tiedossa yhdenkään miesoletetun sisällön tai tilin hävittämistä, sen sijaan kaikissa hänen kohtaamissaan tapauksissa naisoletettujen kuvia on poistettu, vaikka esityksissä ei ole näkynyt seksiä tai genitaaleja.

KUVA 13. Kollaasi @a.r.i.o.n.r.a.u -nimimerkin Instagram-kuvasta ja kuvakaappauksesta kyseisen julkaisun poistamiseen liittyen (2020)

Tekoäly ja 15 000 ihmistä ympäri maailmaa käy läpi sovellukseen ladattua materiaalia. Instagram on täynnä erotiikkasivuja mallintavia poseerauksia, täpärästi peitetyjä, läpikuultavia muotoja (Jacobs 2019.) Siinä missä Instagramin tekoäly voi vahingossa poistaa kuvan tietynmuotoisista hedelmistä, se tekee jatkuvasti rajanvetoja myös inhimillisellä tasolla.

Syksyllä 2020 lontoolainen plus-malli Nyome Nicholas-Williams julisti Instagramin muuttaneen menettelytapojaan rintojen koskettamiseen ja käsillä peittämiseen suhteen sensuroinnista inspiroituneen kampanjan seurauksena. Sadat julkaisut hashtagilla #IWantToSeeNyome (suom. haluan nähdä Nyomen) ottivat kantaa erityisesti tummaihoisen isokokoisen naisen oikeuteen ilmaista kehollaan. Instagram oli poistanut jatkuvasti mallin julkaisemia kuvia (kuva 14), joissa kädet lepäsivät rintojen ja nännien päällä (Cameron 2020). Nicholas-Williams kertoi samaan aikaan näkevänsä sovelluksessa samantyyllisiä kuvia lähinnä vaaleista, hoikista naisista. Instagram ilmoitti muuttavansa sääntöjään niin, ettei pelkkää rintojen pitelyä tulkittaisi seksiksi tai liiaksi alastomuudeksi, vaan raja menisi rintojen puristamisessa. Puristamisen kuvaukset liitetään herkemmin pornografiaan. (Bonifacic 2020.) Käyttöehdoissa rintojen pitelyä ei kuitenkaan ole varsinaisesti eritelty, vaan ”joustot” ovat tapauskohtaisia (Facebook 2021).

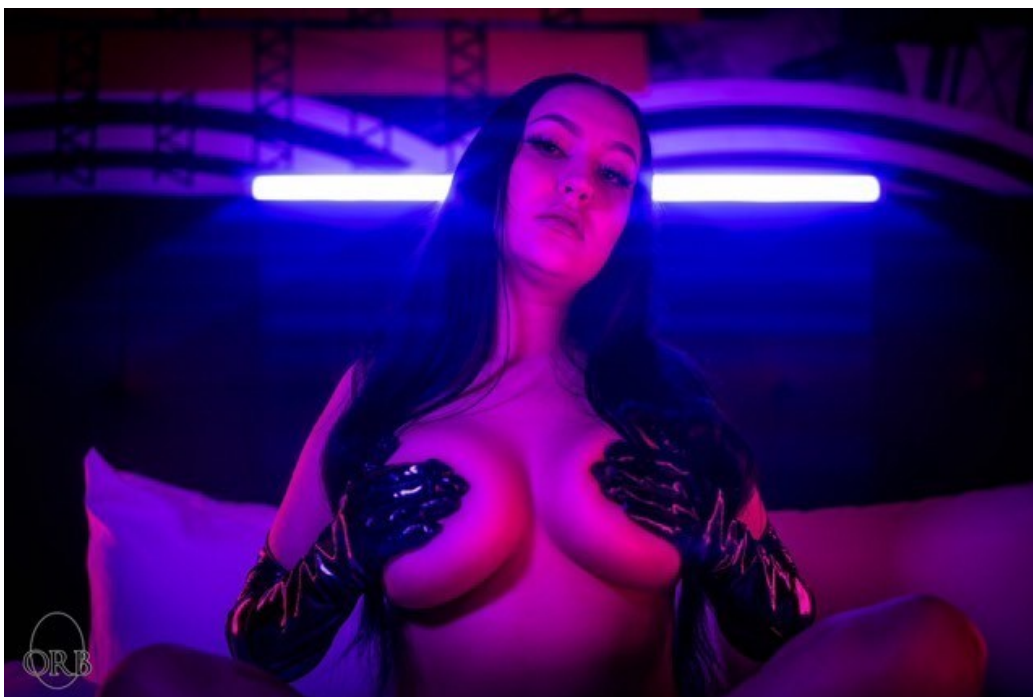

KUVA 14. Malli Nyome Nicholas-Williams (Cameron 2020)

Instagramin alastomuutta ja seksiä koskevat rajoitukset eivät vaikuta olevan yhteydessä pelkästään paljaan pinnan määrään tai seksiä suoraan kuvaavaan sisältöön, vaan kehon rakenteeseen ja esittämisen tapaan, ja siitä tehtäviin tulkintoihin. Naisoletetun kehon arviointi tuntuu tapahtuvan herkemmin seksuaalisen linssin lävitse ”kohteellistamisen” perinteiden mukaan (Julkunen 2010, 187). Naiseuden perusteella tehdyt esilläolon päätökset rajoittavat naisoletetun kehon ilmaisunvapautta. Esimerkiksi tanssija Rosinan julkaisuja on niin ikään poistettu Instagramista alastomuutta ja seksiä koskeviin sääntöihin vedoten. Lisäksi hänen nimimerkinsä *@rosinaofficial_* ei näy hakutuloksissa ennen kuin sen on kirjoittanut kokonaan, eli tili on niin ikään ”shadowbannattu”.

Rosina on yhdessä poistetuista kuvistaan (kuva 15) ylävartalo paljaana, kädet hanskoissa nännien päällä. Kuvan (Psalm 2020) miljöö ja lateksihanskat voi yhdistää stereotyyppiseen mielikuvaan esimerkiksi hämyisestä seksiklubista, mutta kuvassa ei näy genitaaleja eikä tapahdu seksiä. Nänniin koskemisen voisi Raun ja Rosinan tapauksessa mieltää seksuaaliseksi teoksi, mutta kuvien poistaminen tuntuu ilmentävän enemmän feminiinisen alastomuuden seksualisoinnin toisintamista, sillä kuvat noudattavat Instagramin sääntöjä nännien peittämisestä.

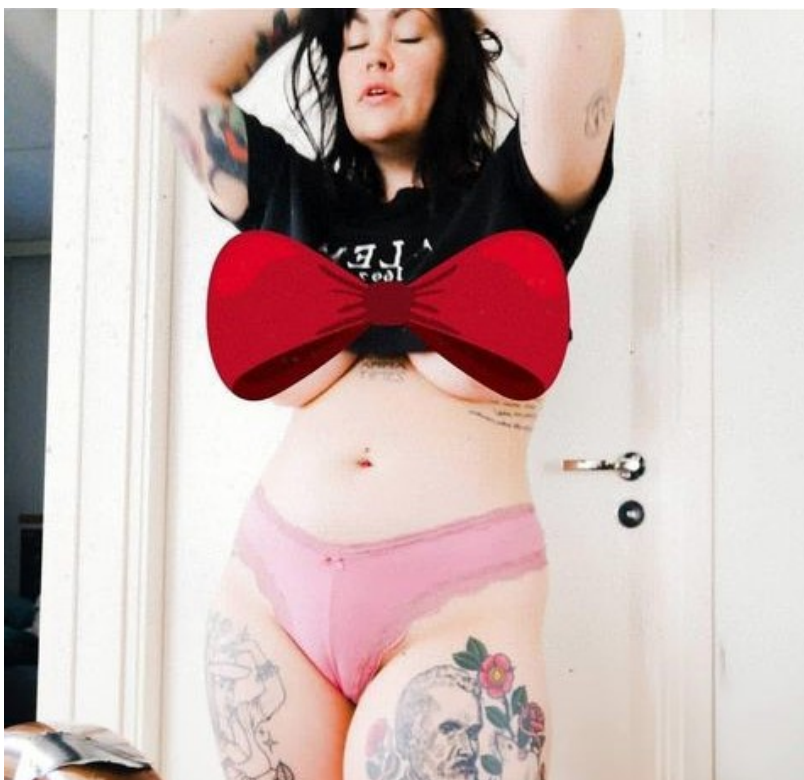
Lisäksi voidaan pohtia rinnan koon vaikutusta seksuaaliseksi tulkittuun esittämiseen. Pornografisia kuvastoja ovat perinteisesti hallinneet suuret naisrinnat. Naisiin ja heidän julkaisujensa näkyvyyteen vaikutetaan vertaamalla heidän kehonsa koostumusta suoraan pornografiaan ja ihanteisiin. Alastomuutta sisältävissä esityksissä rinnat voi olla mahdoton peittää kokonaan. Muotojen näkyvyyteen liittyvä sisällöllinen rajaaminen ylläpitää naisen, alastomuuden ja esimerkiksi rintojen paikkaa pornografian peilinä.

KUVA 15. Instagram-käyttäjän @rosinaofficial_ tililtä poistettu kuva (Psalm 2020)

Naisnännin ja valitun alastomuuden sensurointi on arkipäiväistynyt historiallisen etuoikeuksien jakautumisen ja rakenteelliseen naiseuden aliarvostamisen myötä (Eckert 2017, 1286). Naiseutta ”toiseuttavaa” pornografiaa ihannoivat kuvastot vaikuttavat edelleen vahvemmin kaupallisen median taustavoimana kuin itsenäiset kehotietoiset esitykset. Suuren yleisön tottumukset ja kulttuuriset käytännöt palvelevat kaupallisia tarkoituksia tehokkaammin (Karkulehto 2011, 71, 102). Naisrinnan seksualisoitunut tulkinta on niin voimakasta, että sen pitää olla selvästi opetuksellisiin tai taiteellisiin tarkoituksiin käytetty ollakseen esillä.

Sukupuolittunut alastomuuden ilmentämisen säännöstö säätää käsityksiä sallitusta naisoletetun vahingoksi. Instagramin poistaessa yhteisösääntöjä jatkuvasti rikkovia tilejä, myös yksi Säden Vallarénin (2020) tileistä on kokonaan poistettu. Vallarén kertoo, ettei voi ymmärtää Instagramin mielivaltaiselta tuntuvaa alastomuus- ja seksisääntöä. Julkaisu (kuva 16), jossa hänellä on alushousut ja t-paita päällä, nännit sensuroituna, poistettiin saman säännön nojalla. ”Ei tuolaista voi ennakoita ja odottaa,” hän sanoo.

KUVA 16. Säde Vallarén Instagramista poistetussa julkaisussa (Vallarén 2020)

Instagramin on helpompi poistaa kaikki alastomuuteen viittaavat esitykset *FOSTA-SESTA* -lain ja yleisen julkisen seksuaalisuuden kielteisyyden perusteella, mutta samalla sovellus mahdollistaa huijaukseen perustuvan ja toisia vahingoittavan toiminnan ylläpidon. Se säätelee erilaisia ”sopivan” ja ”sopimattomuuden” rajoja. Alastomuus itsessään ei ole seksuaalista, vaan asenteet sitä kohtaan ovat vääristyneet, muistuttaa seksologi Sigga Dögg (Tiessalo 2018). Seksuaalisten esitysten pelko ja alastomuuden määrittely vaaraksi rajoittavat yhdenvertaisen toimijuuden mahdollisuuksia. Kontrollointia perustellaan turvallisuudella ja seksikaupan vähentämisellä, mutta ongelman voi nähdä myös itse seksuaalisuuden rajoittamisessa (Ryan & Jethá 2010) tai vallan menetyksen pelkona.

Kun käytänteistä huokuu normalisoitunut eriarvoisuus, joka riippuu asioista, joihin ihminen ei voi syntyessään vaikuttaa (esimerkiksi määritetty sukupuoli, ihonväri tai uskonto), tarvitaan muutokseen tilaa tiedolle ja epäoikeudenmukaisuuden tunnistamiselle, mikä vaatii äärimmäistä sinnikkyyttä (Shaw 2020).

6.3 Nähdyksi tulemisen edellytyksiä ja arvottamista

Arvostelu- ja mediakulttuurin kehitys on hämärtänyt rajaa yksityisen ja julkisen välillä. Yksi nykypäivän kulttuurisista ilmiöistä on halu tulla nähdyksi. Julkistuneet seksuaaliset mediakuvastot voivat rohkaista yhä nuorempia tuottamaan seksuaalissävyytteistä sisältöä, tiedotusvälineiden seksikylläisyyden rohkaisevana. Itsetuotettuihin seksuaalisiin representaatioihin voi liittyä myös sukupuolen ja seksuaalisten asetelmien rikkovia esityksiä. Omaehtoiset esitykset ja muotokuvat ovatkin yksi osoitus seksualisoituneesta mediasta. (Tervonen 2017, 12—13, 16.)

Lastenpsykiatri Janne Kurjen mukaan pornoa kopioiva kuvia ladataan sosiaaliseen mediaan ahdistuksen välttämiseksi ja mielihyvän hakemiseksi. Nautintoa haetaan kehon kuvilla, joihin tuntemattomatkin voivat ilmaista mieltymyksensä. Omaehtoiset seksuaaliset esitykset kuvataan usein itseilmaisun ja oman halun kautta tuotetuiksi edustuksiksi, mutta Kurjen mukaan sen takana ovat enemmän tilapäinen mielihyvän hakeminen ja ahdistuksen välttäminen. (Turunen 2017.) Kuvissa tarkasteltavat vartalot eivät ole seksuaalisessa kanssakäymisessä muiden kanssa, ja niitä voidaankin pitää itsenäisinä seksuaalisuuden toteuttamisen esityksinä, joihin porno osaltaan vaikuttaa (Tervonen 2017, 16). Toisaalta niiden toistamat seksuaaliset feminiinisyystandardit voivat luoda kohutuuttomia paineita ja vääristyneitä käsityksiä seksuaalisuuden toteuttamisesta.

Huomion hakeminen nähdään tyypillisesti kielteisenä piirteenä ihmisessä. Erityisesti suomalainen kulttuuri on kautta ajan pitänyt yllä enemmän pidättyväistä ja nöyrää ihannetta. Ylimääräisen huomion kohdistaminen itseen nähdään negatiivisena. Esimerkiksi tosi-tv-tähtiä ja ”turhia julkkiksia” paheksutaan (Keinänen 2020, 41).

Erityisesti naissukupuoli kasvaa ja oppii olemaan tarkkailun ja huomauttelun kohteena. Naisten ulkonäkö ja erotisoidut ruumiinosat ovat alttiimpia arvostelulle, ja naisoletetun tekemien autonomisten kehovalintojen tarkastelu ja siitä nousevat puheet ovat sisäänrakennettuna käsityksessä naisesta. Jo neutraali esilläolo synnyttää ajatuksia verraten vallitseviin näkemyksiin. Paljastava pu-

keutuminen ja voimakas ehostaminen voidaan nähdä provosoivana esiintymisenä, joka sisältää äänettömän oikeutuksen arvostelulle. (Julkunen 2010, 187; Karkulehto 2011, 110.)

Nuoruutta ihannoidaan mediakuvissa, mutta toisaalta sitä tavoittelevia kirurgisia toimenpiteitä paheksutaan. Kaksoisstandardin mukaan nuoruuteen johtavat toimenpiteet eivät saisi olla näkyviä, vaan vanhenemisen piilottaminen tulisi tehdä niin ettei sitä huomaa. (Koskela 2019, 70.) Ruumiillisuutta tutkivan professorin Taina Kinnusen mukaan ripsienpidennyksiä, hiustenpidennyksiä ja rakennekynsiä ei enää pidetä yleisesti turhamaisuuksina, vaan ulkonäköön panostamista pidetään sosiaalisena pääomana ja jopa kohteliaisuutena (Sierilä 2010).

Käsitys ihannenaisuudesta on lisännyt ehostamisen merkitystä, mutta sisältää edelleen rajan ”liiallisuudesta”, joka ihanteen mukaan vähentää ns. ”hyvän naiseuden” arvoa. Oli kyseessä sitten hiusten värjäys tai rintojen täyttö, kyse on yhtäläillä ehostamisesta. Ehostamisen tärkeyteen kuuluu naiseuteen sisällytetyt ideaalikuivat, jotka nousevat miehisen katseen kohteeksi kuulumisen perinnöstä, sekä tarpeesta tulla oikeudenmukaisesti kohdelluksi ja tunnustetuksi naisidentiteettinä. Brittiläinen kuvittaja ja aktivisti Florence Given (2020) toteaaakin, että emme voi häpäistä ihmistä käyttämästä olemassa olevia keinoja helpottaakseen elämäänsä ja saadakseen perusarvostusta ihanteiden ja kategorioiden ohjaamassa maailmassa. (Given 2020, 33, 158, 161.)

6.4 Vihapuheen kaksinaismoraali

Vihapuhe on Instagramin säännöissä kuvattu yksityishenkilöä tarkoituksellisesti halventavaksi ja häiritseväksi hyökkäykseksi esimerkiksi jotain identiteettikategoriaa vastaan. Vihapuheen vastustamiseksi, tietoisuuden lisäämiseksi sekä julkisuudessa esiintyvää henkilöä kohtaan painokkaampi arvostelu on selkeästi ilmaistuna hyväksyttyä. (Facebook 2021.)

Säde Vallarèn mainitsee useista vihapuheena poistetuista julkaisuista. Esimerkiksi elektronisen musiikin yhtye *Studio Killersin All Men Are Pigs* (suom. Kaikki

miehet ovat sikoja) -kappaleen lisääminen Instagramin *Stories*-osioon sovelluksen sisältämästä musiikkikirjastosta aiheutti kymmenien ”tarinoiden” poistamisen vihapuheena. Myös tapahtunutta kommentoiva internetmeemi, eli ilmiötä kommentoiva kuva, poistettiin samasta syystä (kuva 17). *All Men Are Pigs* laulaa mieskertojasta, joka yrittää hurmata naisen osoittamalla kuinka *muut* miehet ovat ”sikoja”. Mieskertoja puhuu kappaleessa itsensä ulkopuolisesta kategoriasta arvostelemalla ”toisia miehiä”, mutta kappaleen nimi yksinään saattaa vaikuttaa puhujan olevan koko mieskategoriasta erillinen. Tämä on saattanut olla perusteena vihapuheeksi tulkitsemiselle.

KUVA 17. Kuvapari Säde Vallarénin vihapuheena poistetusta Instagram *Stories*-julkaisusta (Vallarén 2020)

Samaan aikaan yksi maailman myydyimmistä artisteista, *Eminem*, on vakiinnuttanut paikkansa kulttuurisena vaikuttajana, vaikka hänen lyriikoissaan kuvataan väkivaltaa ja vihamielisyyttä etenkin naisia kohtaan: *Put Anthrax on a Tampax and slap you till you can't stand* (suom. Laitan pernaruttoa tamponiin ja lyön sinua kunnes et enää kestä). Myös Instagramin musiikkivalikoimasta löytyvän artistin levittämä kuva valkoisen miehen etuoikeuden käytöstä voimakkein välittää hypermaskuliinisen julistuksen ylivertaisuutta eriäviä kategorioita hyväksikäyttäen. (Katz 2002.)

Samalla Instagramin on havaittu olevan huomattavan hidas tai täysin passiivinen ilmiannettaessa kostoporno- tai paritussivustoja, joiden uhreina nähdään etenkin naisia ja tyttöjä (Ankel 2020). Myös Vallarénilla on kokemus Instagramin passiivisuudesta tällaisia sivustoja kohtaan massailmiannoista huolimatta. Vaikiintuneet ja normalisoidut perinteistä valta-asetelmaa mukailevat esitykset

näyttävät saavan vähemmän vastustavaa huomiota kuin tämän nimellisesti vastakkaiset esitykset. Naishahmot alastomuuden esityksissä, ulkonäköä hyödyntävinä itsenäisinä toimijoina, esiintyessään ”sellaisinaan” ja arvostellessaan näitä kulttuurisesti omaksuttuja ristiriitoja, saatetaan hiljentää kokonaan. Myöskään useiden kostopornotilien ja erilaisten huijaussivujen ryhmäilmiannot eivät ole tuottaneet tulosta (Vallarén 2020).

6.5 Vaikuttaminen

Seksuaalisuutta ja seksiä säännellään yhteiskunnassa. Niin kirkon, politiikan, kasvatuksen ja eri kokemusten, kuin markkinointikoneistojen ja pornoteollisuuden kuvastojen vaikutukset muovaavat seksuaalisen identiteetin rakentumista. (Tiessalo 2018.) Sosiaalisen median alustat, kuten Instagram, toimivat kansainvälisesti laajoilla alueilla, joiden sisällä vaikuttaa erilaiset kulttuuriset ja uskonnolliset käsitykset. Filosofi ja tutkija Tere Vadénin (2015) mukaan ongelma on, ettei sovelluksilla ole mitään demokraattista tai muutenkaan kontrollia. Valta on sosiaalisen median yrityksillä, sillä mitään järjestelmällistä väylää päätöksistä valittamiseen ei ole. (YleX 2015.)

Lainsäädännön muuttaminen on hidas, mutta yksi mahdollinen vaikuttamiskeino, mutta Vadénin mukaan paras keino vaikuttaa olisi kuluttajapainostus. Jos mainosrahoitteisen Instagramin käyttäjät haluavat muutosta, voivat mainostajatkin säikähtää ja vaatia some-palveluilta uudistusta. (YleX 2015.) Esimerkiksi malli Nyome Nicholas-Williamsin kampanjalla (ks. luku 6.2) vaikutettiin standardeihin hetkellisesti ja paikallisesti. Sosiaalisen median kampanjat on todettu erittäin tehokkaiksi vaikuttamisen keinoiksi, ja ne ovat muuttaneet jopa lakeja (Humanists UK 2021; Aikamerkki 2015). Myös pääministeri Sanna Marinin pukeutumiskohusta noussut yhtäkkinen vastaliikehdintä (luku 5.2) näytti kampanjan voiman. Alastomuuteen ja seksuaalisuuteen suhtautumisen avautuminen vaatii lisää tällaisia sinnikkäitä (Shaw 2020) pyrkimyksiä.

Instagram on suuryhtiönä vaikuttamassa asioista välitettävään kuvaan. Samalla se vaikeuttaa käyttäjiään tunnistamaan seksuaalisia rajojaan itse. Seksuaalisuuden tukahduttaminen puolestaan muodostaa halujen vääristymiä ja raivoa,

joka yleensä kohdistuu täysin viattomiin uhreihin (Ryan 2010). Seksuaalisuus koko ihmiselämän läpäisevänä ulottuvuutena, ei ainoastaan elämän synnyttäjänä, vaan myös yhteenkuuluvuutta ja mielihyvää lisäävänä tekijänä on toisinaan asetettu moraal sääntöjen ja kulttuuristen tapojen alapuolelle (Ryan & Jethá 2010).

7 YHTEENVETO JA POHDINTAA

Instagram on tehnyt rajaavia päätöksiä, jotka näyttävät heijastavan perinteistä maskuliinista käsittämistapaa, joka ryhmittelee esitysten luonnetta ja ulkomuotoa sukupuoli oletuksen mukaisesti. Ulkoisesti feminiinisenä pidettävän hahmon aktiivisen maskuliini-käsitettävä toiminta näyttäytyy uhkana ja sotii vasten peruskäsitystä kahdesta vastakohtaisesta sukupuolesta, jossa maskuliinia pidetään toiminnan ytimenä. Kahden voiman ”taistelua” edistää binäärinen sukupuolen määrittäminen, josta maskuliinisuuden ja feminiinisuuden opit ja odotukset nousevat.

Kaupallisuus on Instagramin ydintä, mutta sovelluksen merkitys ja vaikutusvalta on jotain enemmän. Instagramin vaikuttavuus ja kulttuurinen arvo sotii sen jäykän kaupallisen tarkoituksiperän kanssa. Esimerkiksi tekoälyllinen kuvien muotoihin perustuva tulkinta rajaa herkemmin naiskehollista esiintymistä. Rajoittamalla alastomuuden ja muotojen, esimerkiksi naisrintojen osin paljasta näkymistä, tai ”shadowbannaamalla” seksuaalisuuteen linkittyneitä tilejä vahvistetaan viestiä niiden seksuaalisesta voimasta kielletty-kiehtova -ajattelun mukaan. Myös vihapuheen tulkinnasta huokuu normalisoitunut kaksinaismoraalinen käsitys oikeudesta julkipuhua nimellisesti vastakkaisesta sukupuolesta. Normalisoituneissa eriarvoisuuden osoituksissa tarvitaan tilaa epäoikeudenmukaisuuden tunnistamiselle.

7.1 Ytimessä seksin ja feminiinin pelko

Naisoletetun hahmon aktiivisuuden ulostulot sekä esiintymiset ”sellaisenaan” nostavat esiin ristiriitoja sekä sääntöjen yhtäläisyydestä että omaksutusta sukupuolikulttuurista ilmeten suorana arvosteluna tai Instagramissa esimerkiksi julkaisujen poistamisena. Vakiintunutta ymmärrystä noudattaen feminiinistä ”ääntä” hiljennetään ja aliarvostetaan rajaamalla feminiinisen vartalon esityksiä mm. rintojen ja nännien suhteen, sekä asettamalla alastomuutta ylipäätään seksuaaliselle paikalle. Sukupuolinen ulkoinen erottaminen ja jaottelu korostuvat In-

stagramissa sääntöjen heijastaessa yhdysvaltalaisista lakikäsitteistä, joka ihmiskaupan kitkemiseksi hävittää niin opetuksellisia, arkisia kuin esityksellisiä alastomuuden ja seksuaalisuuden julkaisuja. Mielestäni tämä asettaa kaikkea alastomuutta ja seksuaalisuutta kielteiseen yhteyteen. Julkaisujen todellisia motiiveja on vaikea tunnistaa, eikä sovellukset halua ottaa lainvastaisia riskejä. Instagramin valta käsitysten kylväjänä on valtava.

Naissukupuolen esityksiä voidaan nähdä myös naisia voimaannuttavina ja vapauttavina. Vapaampi seksuaalikulttuuri ja pornografian saatavuuden laajentuminen ovat silti näyttäneet osoittavan naissukupuoleen kohdistuvan negatiivisen tunnelatauksen, jota ilmentävät käsitys passiivisemmasta toimijuudesta, ja leimaaminen esimerkiksi seksuaalissävytteisen tai osin alastoman materiaalin julkaisusta.

Sukupuolisen eronteon näyttämiseen esimerkiksi eroottiseksi tulkittavien poseerauksien liittyvä tarve tulla tunnustetuksi naisidentiteettinä. Sen aliarvostaminen ja uhkana kokeminen ovat mielestäni sisäistettyä pelkoa totutun maskuliinisuuteen perustuvan ”järjestyksen” menettämisestä, mikä kulttuurista huokuu. Itsenäiset ja ihanteiden ulkopuoliset aktiiviset naisesitykset ”vaarantavat” laajalti sisäistetyin peruskäsityksen feminiinin passiivisemmasta ja alistuvammasta olemuksesta. Ulkonäön hyödyntäminen ja sukupuolieron korostaminen sekä toisaalta sukupuoli-ihanteen vastaiset esitykset ovat mielestäni luonnollinen ilmaus maailmassa, jossa genitaalimäärittelyn kautta tehty kaksijakoinen asemointi asettaa tietynlaisia odotuksia ja mahdollisuuksia.

Feminiinisen aktiivisen toimijuuden yhdistyminen alastomuuteen, joka perinteisissä kuvastoissa on liitetty katseltavaksi nautinnoksi, voi nostattaa pelon tuottamaa vastustusta. Mielestäni feminiinistä olemista rajoittavissa käytänteissä on pohjimmiltaan kyse juuri syvältä nousevasta pelosta feminiinisyydestä aktiivisena toimijana. Feminiiniset autonomiset valinnat, kuten rintojen täyttö tai iho-
karvojen ajelu puhututtavat.

Näen keskeisenä Instagraminkin sääntöjä muokkaavana, jopa ihmisyyttä rajoittavana tekijänä, seksiin, seksuaalisuuteen ja itsensä korostamiseen liittyvän hä-

peän, sekä historiasta kohoavan perinteisen yksiavioisen ”ylivertaisuuden” seksuaalisen toiminnan ytimenä. Seksuaalisuus on ihmisen läpäisevä luomiseen ja yhteenkuuluvuuteen sidottu olemus, joka hallittuna ja kontrolloituna voi alkaa käyttäytyä tuhoisasti. Pelot käsittää ihmisen alituinen seksuaalisuus, sekä seksin ja alastomuuden esityksien vertaus ihanne- ja pornoviihdekeskeiseen ilmentämiseen näkyvät mielestäni suoraan Instagramin rajoittavissa toimissa sekä kommenttikentillä. Alastomuuden esitysten rajoittaminen esimerkiksi lähes pelkästään mainos- tai pornokuvastoihin tyypittää mielestäni seksin käsittämistä. Seksiä, seksuaalisuutta ja ulkonäköä työssään apuna käyttävät kärsivät tästä suhtautumisesta. Se linkittyy suoraan myös feminiinisyyden arvostukseen. Lisäksi luovuudelta ja sosiaaliselta harkinnalta tilaa vievä kaupallisiin tarkoitukseen sidottu tehokkuusajattelu vaikuttaa siihen, millaisille kuvastoille annetaan näkyvyyttä.

Monikansallisena, yhdysvaltalaisesta lakikäsitystä seuraavana alustana Instagram on tarkkana alastomuuden ja asentojen ilmaisuista, mitkä mielestäni toistavat mielivaltaisesti tuntuvalta tavalla seksuaalisuuden käsittämistä likaisena ja julki-suuteen kuulumattomana, vähintäänkin salailtavana, mahdollistaen kuitenkin tiettyihin rajoihin sisältyvän väkivaltaa ihannoivan julkaisemisen (esimerkiksi kostoporno). Instagram tuntuu ilmentävän tyypitettyä käsitystä seksuaalisuudesta ja sen (nais)esityksistä, minkä kuvastoja ovat pitkään hallinneet vain tietynlaiset kehot ja poseeraukset. Kun ”tavallinen” feminiiniskehollinen esitys näytetään sellaisenaan vatsamakkaroinen ja itsevarmasti poseeraten, rakenteellinen pelko itsetietoisesta naishahmosta totutun ”helpon” katseenkohteena olemisen sijaan voi nousta näkyväksi esimerkiksi vihapuheena. Mielestäni ruumiillinen riippuvuus olemuksien ulostuloille kertoo sekä yhteiskunnallisesti kertautuneista opeista ja rakenteista, että olennaisesta mahdollisuudesta uudelleentarkastella ihmisyyden ja seksuaalisuuden teemoja.

Pelon ja epä mukavuuden tunteet stereotypian tai tottumusten vastaisissa esityksissä koskettavat tuntevaa kokijaa itseään, eivät esittäjää. Tarve kontrolloida, esimerkiksi kommentoida, on inhimillinen mutta epäreilu, sillä uhria syyllistämällä ylläpidetään totuttuja käsityksiä. Kuvittaja-aktivisti Florence Given (2020, 106) kysyykin, pystytkö kuuntelemaan ja arvostamaan ihmistä, joka ei millään tavalla vedä sinua puoleensa?

7.2 Feminiini ja maskuliini – yhdessä vai erikseen?

Seksuaalisen vaikenemisen kulttuurin ja feminiinisyyden pelon lisäksi näen konfliktien ytimessä feminiini-maskuliini -jaottelun yksipuolisuuden. Siinä missä naisuus on määritysten ytimessä sitä mitä mieheys *ei ole*, myös heteroseksuaalisuus tarkentuu sen kautta, että se *ei ole* homoutta. Sukupuoli- ja keho-oletusten mukaan tehtävät sisällön rajoitukset (kuten ylävartalon paljaus) Instagramissa ylläpitävät sukupuolen ja seksuaalisuuden kaksijakoista käsittämistä. Ihmisessä ilmenevien feminiinisten ja maskuliinisten ominaisuuksien mittaaminen on kuitenkin kokonaisuudessaan mahdotonta, mutta ihmisillä on käytännössä eri mahdollisuudet syntymässä genitaaleista tehdyn tulkinnan perusteella. Instagramissa eriarvoisuus näkyy erityisesti ulkonäöstä tehdyn tulkinnan mukaan.

Mielestäni feminiini ja maskuliini ovat pohjimmiltaan kategoriavapaita olemisen ilmentymiä, joita on mahdoton rajata yksiselitteisiin niistä riippuviin toimintoihin, sillä olemista ei voi luokitella *pelkästään* feminiiniseksi tai maskuliiniseksi. Jaottelu-uskollinen maailma hahmottaa itseään erilaisin eronteoin, ja sukupuolikäsitykset vahvistuvat kun kulttuuri toistaa niitä. Sukupuoleen nimeäminen luo illuusion absoluuttisesta olemisen tavasta. Tasapainoa maskuliini- ja feminiiniominaisuuksien välillä ei voi ulkopuolelta määritellä, siksi vallitseva sukupuolikäsitys tarvitsee mielestäni vapautusta. Pystyykö luokitteluun ja sääntöihin perustuva yhteiskunta luomaan toimintoihinsa periaatteita, jotka tunnistavat olemisen tapojen olevan loppupeleissä hierarkiavapaita?

Ulkonäköä tai seksuaalista vaikutusvaltaa hyödyntämällä voi saavuttaa yhteiskunnassa tarpeellisia resursseja sekä arvovaltaa esimerkiksi median viestimissä. Se voi mahdollistaa sekä toimeentulon, että merkityksellisyyden kokemisen. Työn ja elämisen peruskäsitys nousee maskuliinisesta, toiminnallisuuteen ja hierarkioihin perustuvasta ymmärryksestä, jonka mekanismeista yhteiskuntajärjestyskin kumpuaa. Intuitiivisella ja luovalla feminiinisellä olemuksen ilmaisulla ei ole taustallaan vastaavaa yhteiskunnallista tukea. Täten on hyvin luontevaa tukea käsittämisensä malliin, jonka hallitsevuuden sisälle on synnytty.

Se, että sovelluksessa toimimiseen vaikuttaa käyttäjän ulkonäkö, viestii tästä feminiinisen ja maskuliinisen toimijuuden suhteesta, jota ohjaa kategorisointia

oleellisesti hyödyntävä yhteiskunta. Yksittäisen henkilön feminiinisen seksikään, voimakkaan itsetietoisien tai ihanteiden ulkopuolisen esiintymisen vastustus esimerkiksi kommenttikentillä tai sisällön rajoittamisena ilmentävät tätä kulttuurin käsittämistä. Julkisten esitysten kommentointi harjoittaa valtaa, joka linjaa olemisen ”oikeanlaisuutta”, mutta kertoo mielestäni enemmän sisäistetyistä käsityksistä, jotka eivät perustu mihinkään ehdottomaan. Koska feminiininen ilmentäminen ei kumpua rakenteista kuten maskuliininen, sen olemassaolo ja mahdollisuudet ovat rajoittuneet. Sukupuoleen tai ulkonäköön perustuvat eriävät säännöt ja ulkonäkökeskeisen työn aliarvostaminen ovat esimerkki tästä. Arkipäiväistynyt ulkonäkökeskeinen puhe ja uskomukset vääristävät käsitystä ihmisen pätevyydestä.

7.3 Elämä ei mahdu kategorioihin

Ymmärrys sääntöjen sukupuoli- ja ulkonäköriippuvuuden taustoista voisi avartaa käsitystä monessa tilanteessa esimerkiksi internetin sisältöä kohtaan. Vaikka eriäville säännöille löytää selityksiä historiasta, ne voivat näyttäytyä hyvin epäoikeudenmukaisina yksilölle. Maskuliinisen olemisen feminiinisyyttä toisinaan hyväksikäyttävä ja alistava luonne sekä hierarkiauskollinen järjestely vie tilaa intuition ja empatian ilmentymiltä. Uskon että maailma tarvitsee ”molempien voimien” ilmentymiä kaikenlaisilla kentillä nimetystä sukupuolesta tai tunnustetuista identiteettikategorioista riippumatta.

Erontekojen ja identiteettikategorioiden tunnustamisesta riippumatta sovelluksiin tarvittaisiin yhtäläiset perussäännöt kaikille. Feminiinisyyden ulostulojen uudelleenarviointi olisi mielestäni uudistusten ytimessä, puhuttaessa mobiilisovelluksessa toimimisesta. Instagramin globaalius asettaa kulttuurityölle omat haasteensa. Paikalliset, kuluttajapainostukselliset kampanjat Instagramissa voisivat vähitellen laajentaa mahdollisuuksia esimerkiksi avoimempaan seksuaalisuuden käsittämiseen yhä globaalimmin.

Totuttuja käsityksiä voidaan nimetä esimerkiksi kuvaamalla heterouden olevan universaali ”oikea”, vaikka kyse on lopulta kulttuurisidonnaisesta illuusiosta. Kirkon vaikutus tähän kulttuuriseen linjaukseen on ollut merkittävä. Miten ihmiset

kohtaavat, yhtyvät ja rakastavat myös muun kuin heterouden keinoin ei mielestäni itsessään ole koskaan lajiteltavissa merkittävyytensä perusteella. Ainoastaan uskomukset, joiden kautta eletään hierarkisoivat olemisen tapoja. Myös sukupuolen määrittelyyn sisältyvät eriävät odotukset ovat syvällä vaikuttavia näkyviä ja huomaamattomia oletuksia, jotka elävät vahvasti, vaikka ovat lopulta keinotekoisia. Niitä mukaillessa, välttyy kohtuuttomalta sosiaaliselta paineelta tulleen tunnustetuksi yhteiskunnallisesti määriteltynä vaihtoehtona: miehenä tai naisena.

Sekä perinteisen seksuaaliset ja kahtiajakoista sukupuolieroa korostavat esitykset, että kaikki muut määritetystä sukupuolesta riippumattomat feminiinistä ja maskuliinista "voimaa" eri suhtein esittävät olemukset tulevat mielestäni "samasta" ihmisyydestä. Käsitys "normaalin" ulkopuolisista kategorioista on enemmänkin kulttuuriin käsitteellistettyä olettamusta. Mediatyhteiskunnassa tutut ja huomaamattomat representaatiot luovat kuvaa normaaliudesta ja luontaisesta järjestyksestä, mikä erottelee kuvasta poikkeavat esitykset virheellisiksi.

Kulttuurin ilmiöt, kuten pornoistuminen ja feminiinisyyden aliarvostaminen ilmentävät mielestäni selkeästi suhtautumista alituisen seksuaaliseen olemassaoloon ja feminiini-maskuliini -vaihtoehtoisen olemisen maskuliinirakennettuun käsittämiseen. Vastakkainasettelusta kumpuavan kategorisoinnin sekä häpeävän, mutta toisaalta tarvitsevan seksuaalisuuden ilmiöt ovat tärkeitä havainnollistajia muutosta tavoitellessa.

Mediasisältöjen tulkitseminen ei ole ainoastaan sen itsensä määrittelemää, vaan vastaanottajan vastuu tulkita sitä maailmankuvajana on suuri. Kulttuuriset ja yksilölliset erot vaikuttavat viestin merkitysten tulkitsemiseen. Jotta esimerkiksi tiettyjä ominaisuuksia ei nostettaisi jalustalle ja toisia aliarvioitaisi määritetyn sukupuolen mukaan, tarvitaan tietoa ja mahdollisuuksia oivalluksiin itsetutkiskelun kautta. Ymmärrys tekijöistä nykyisten käsittämisen tapojen ja seksuaalihistorian taustalla kertoo selvästi: alastomuus itsessään ei ole kuvaus aktiivisesta seksuaalitoiminnasta.

Riippumatta maailmassa hyvin erilaisiin näkökantoihin pohjautuvista käsityksistä, olemista ei voi mielestäni koskaan täysin määritellä tiedolla ja uskomuksilla. Ajattelen, että luodut kategoriat kumpuavat ihmisestä, jonka olemusta ei voi koskaan täysin kuvata sen itsensä nimeämin rajoin. Kärsimys nousee enemmän siitä, kun ajattelu lukitaan käsitykseen ehdottomasta totuudesta, jota vasten muut ajatukset hierarkisoidaan. Termit kuten nainen, mies, homo ja hetero eivät perustu mihinkään ehdottomaan, toisin kuin näiden tuotettuja käsityksiä ja kategorioita ilmentävät säännöt ja rajanvedot esimerkiksi juuri Instagramissa. Olemus käsitteiden mies ja nainen alla ei ole absoluuttista, vaikka lisääntymisen ominaisuudet ja olemuksen piirteistö niin määritellään.

Ryhmittely ja tieto selkeyttävät, luovat turvaa ja mahdollistavat yhteiskunnan käytänteitä. Ihmisiä voidaan jaotella kategorioihin, joiden pätevyys vaihtelee kulttuuristen sääntöjen, erilaisten ideologioiden ja omien uskomusten mukaan. Erontekojen korostaminen on mielestäni hyvin luonnollinen tapa harjoittaa ihmisyttöä. Vaikka erot käsityksissä luovat konflikteja ja hierarkioita, ovat ne todellisuudessa enemmän näennäisiä rakenteita ja määrittelyjä, jotka kuvaavat elämää, mutta eivät koskaan selvitä sitä täydellisesti. Siksi, vaikka tavoitteena voidaan nähdä laajempi feminiini-maskuliini -ominaisuuksien näkyvyyden tunnustaminen, joka vaatii uudelleenmääritettyjä käytänteitä, ei itseään eronteoin hahmottavan maailman ilmiöitä tarvitsisi mielestäni *itsessään* pitää jonain ”vähemmän” tai virheellisenä ”tilana”, joka täytyy välittömästi korjata.

Mielestäni muutos tapahtuu enemmän paikassa, jossa ihminen ei ole täysin minkään tietämyksen tai vakaumuksen luotsaama, vaan kyseenalaistanut kykynsä tietää ja antanut tilaa intuitiolle. Huomaamalla olemusten kuvausten ja asioiden nimeämisen jäykkyyden, kokemus rajalinjojen ehdottomuudesta pienee, ja mahdollisuudet arvojärjestysten muovaamiseen saavat sitoutumattomamman perustan. Kuten kaikki puolueelliset määritykset nousevat alun perin puolueettomasta olemuksesta, voitaisiin tasapainottamisen mahdollistajana nähdä tunnustuksia tästä sitoutumattomasta olemuksesta.

LÄHTEET

Aikamerkki. 2015. Työväen Sivistysliitto. Some-kampanjat muuttavat jopa lakeja. Luettu 8.4.2021.

<https://aikamerkki.org/some-kampanjat-muuttavat-jopa-lakeja/>

Aitolehti, M. 2020. Kuvakaappaukset Instagram-sivulta. Luettu 29.10.2020.

<https://www.instagram.com/p/CDZTb0Hn5YO/>

https://www.instagram.com/p/CDYv25vnN_R/

Ankel, S. 2020. Insider. Instagram revenge porn pages are exploding during lockdown — and victims say it's harder than ever to get their images taken down. Luettu 8.1.2020.

<https://www.insider.com/revenge-porn-victims-struggle-to-report-content-on-instagram-2020-6>

BBC News. 2014. Toplessness - the one Victorian taboo that won't go away. Luettu 29.10.2020.

<https://www.bbc.com/news/magazine-30052071>

Belórf, S. 2021. Kuvakaappaus Instagram-käyttäjän @sofiabelorf *Stories*-osista. Luettu 29.1.2021.

Bonifacic, I. 2020. Engadget: Instagram changes nudity policy after controversy with Black, plus-size model. Luettu 3.2.2021.

<https://www.engadget.com/instagram-nudity-policy-change-204903089.html>

Born, A., Ranehill, E. & Sandberg, A. 2018. A man's world? –The impact of a male dominated environment on female leadership. Department of Economics. University of Gothenburg. Working Paper in Economics No.744

Bristow, J. 1997. *Sexuality*. New York: Routledge.

Cameron, A. 2020. Valokuva. Dazed: Instagram is finally changing its nudity policy. Luettu 3.2.2021.

<https://www.dazeddigital.com/science-tech/article/50891/1/instagram-is-finally-changing-its-nudity-policy>

Code, L. 2000. *Encyclopedia of Feminist Theories*. Lontoo: Routledge.

Davis, S. 2018. Objectification, Sexualization, and Misrepresentation: Social Media and the College Experience. Luettu 24.1.2021.

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/2056305118786727>

Dean, M. 2019. *Sacred Masculine Healing Sessions*. Luettu 24.1.2021.

<https://www.migueldean.net/divine-masculine-and-feminine/>

Eckert, S. 2018. Fighting for Recognition: Online Abuse of Women Bloggers in Germany, Switzerland, the United Kingdom, and the United States. *New Media & Society* 20, no. 4 (April 2018): 1282–1302.

EIGE. Euroopan tasa-arvo instituutti. 2018. Sukupuolten tasa-arvo ja digitalisaatio Euroopan unionissa. Luettu 2.4.2021.

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwji5r3Irt_vAhWOMIsKHT7OBE4QFjA-BegQIAhAD&url=https%3A%2F%2Ffeige.europa.eu%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fdocuments%2F20184369_mh0418679fin_pdf.pdf&usq=AOv-Vaw2xwch6dMvRdH94H_RJ2yWI

Enos, C. 2017. Warner Bros/Courtesy Everett Collection. Rotten Tomatoes. 77 Fearless Female Movie Heroes Who Inspire Us. Wonder Woman. Luettu 27.10.2020.

<https://editorial.rottentomatoes.com/article/fearless-female-movie-heroes-who-inspire-us/>

EY Suomi. 2020. Ylimmän johdon palkitsemisen trendit. Johdon kannustinjärjestelmät yrityksen kasvun ja menestyksen ajureina. Luettu 31.10.2020.

https://www.ey.com/fi_fi/ylimman-johdon-palkitsemisraportti

Facebook. 2021. Yhteisönormit: 14. Aikuisten alastomuus ja seksuaalinen toiminta. Luettu 3.2.2021.

https://www.facebook.com/communitystandards/adult_nudity_sexual_activity

Flanders, J. 2014. Prostitution. British Library. Luettu 29.10.2020.

<https://www.bl.uk/romantics-and-victorians/articles/prostitution>

Flower, D. 2017. Grazia. Women Are More Popular On Instagram Than Men According To New Study. Luettu 1.4.2021.

<https://graziadaily.co.uk/life/real-life/instagram-study-gender-likes/>

Foucault, Michel (1998). Seksuaalisuuden historia, osat I, II, III: Tiedontahto, Nautintojen käyttö, Huoli itsestä (Histoire de la Sexualité I, II, III, 1976, 1984, 1984). Suom. Kaisa Sivenius. Helsinki: Gaudeamus.

Given, F. 2020. Women Don't Owe You Pretty. Lontoo: Octopus Publishing.

Givhan, R. 2020. National Geographic: The idea of beauty is always shifting. Today, it's more inclusive than ever. Luettu 8.1.2020.

<https://www.nationalgeographic.com/magazine/2020/02/beauty-today-celebrates-all-social-media-plays-a-role-feature/>

Grossberg, L., Wartella, E., Whitney C. & Macgregor Wise J. 2006. Media making. Mass Media in a Popular Culture. 2. painos. Lontoo: Sage Publications.

Hakkarainen, T. 2020. Kuvakaappaus Facebook-seinältä. Luettu 26.10.2020.

<https://www.facebook.com/teuvo.hakkarainen.3>

Hakulinen, L. 2021. Videolle: Kaksi keinoa edistää yhdenvertaisuutta mainonnan avulla. Luettu 2.4.2021.

<https://blogi.videolle.fi/kaksi-keinoa-edistaa-yhdenvertaisuutta-mainonnan-avulla>

Halonen, K. & Hänninen, P. 2019. Lihava nainen pelottaa, ärsyttää ja vie tilaa – läskiaktivisti Tytti Shemeikka teki saamistaan vihakommenteista opinnäytetyön. Luettu 4.4.2021.

<https://moreenimedia.uta.fi/2019/02/07/lihava-nainen-pelottaa-arsyttaa-ja-vie-tilaa-laskiaktivisti-tytti-shemeikka-teki-saamistaan-vihakommenteista-opinnaytetyon/>

Heinonen-Tricarico. 2020. Iltasanomat Me Naiset: Miksi hame miehen päällä ärsyttää niin paljon? Jani Toivola on pitänyt hameista aina, joten pari vuotta sitten hän alkoi käyttää niitä myös arjessa. Luettu 2.4.2021.

<https://www.is.fi/menaiset/tyyli/art-2000007631995.html>

Hertz, N. 1985. The End of the Line. New York: Columbia University Press.

Hooker, D. 1969. Playboy Magazine September 1969 vol.16, no.9. Luettu 27.10.2020.

<https://www.amazon.co.uk/playboy-september-1969-adult-magazine/dp/B007AS5WOY>

Hopper. 2017. Who Runs The World? Female Instagram users get five times more likes on average than men. Luettu 27.10.2020.

<https://www.hopperhq.com/blog/runs-world-female-instagram-users-get-five-times-likes-average-men/>

Houghton, W. 1985. The Victorian Frame of Mind, 1830 – 1870. Lontoo: Yale University Press.

Humanists UK. 2021. Successful campaigns. Luettu 8.4.2021.

<https://humanism.org.uk/campaigns/successful-campaigns/>

Instagram. 2020. Käyttöehdot. Nämä käyttöehdot tulevat voimaan 20. joulukuuta 2020. Luettu 19.12.2020.

https://help.instagram.com/1215086795543252?helpref=page_content

Jacobs, J. 2019. The New York Times: Will Instagram Ever ‘Free the Nipple’?. Luettu: 5.11.2020.

<https://www.nytimes.com/2019/11/22/arts/design/instagram-free-the-nipple.html>

Jaulimo, J. 2019. MTV Uutiset: Asekuvat jo muoti-ilmiö sosiaalisessa mediassa – suomalainen Aku kertoo kiistellystä harrastuksesta: ”Pikkupoikana tykkäsin pyssyleikeistä ja se jäi päälle”. Luettu 27.1.2021

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/asekuvien-suosio-kasvaa-sosiaalisessa-mediassa-suomalainen-aku-kertoo-kiistellysta-harrastuksesta-pikkupoikana-tykkasin-pyssyleikeista-ja-se-jai-paalle/7348098>

Johnson, A. 2004. Patriarchy, The System. An It, Not a He, a Them or an Us. Luettu 15.4.2021.

https://womrel.sitehost.iu.edu/Rel%20101_Religion&Culture/Johnson_Patriarchy.pdf

Julkunen, R. 2010. Sukupuolen järjestykset ja tasa-arvon paradoksit. Tampere: Vastapaino.

Jäntti, M. 2018. Miksi naisten karvoitus aiheuttaa jopa vihaa? Nuori nainen kasvatti kainalokarvat ja sai vastaansa someraivon. Yle Uutiset. Luettu 19.11.2020.
<https://yle.fi/uutiset/3-10126296>

Karson, M. 2019. Ph.D., J.D. Psychology Today: Everybody is Gender Fluid Distinguish sex from gender. Luettu 15.4.2021.
<https://www.psychologytoday.com/us/blog/feeling-our-way/201906/everybody-is-gender-fluid>

Karkulehto, S. 2011. Seksin mediamarkkinat. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Katz, J. 2002. Jackson Katz: 8 Reasons Eminem's Popularity is a Disaster for Women. Luettu 13.12.2020.
https://www.jacksonkatz.com/publication/pub_eminem2/

Keinänen, S. 2020. "Kunnon miehet eivät huoki jakorasioita, niin on aina ollut ja tulee olemaan". Naisviihamielisyyden piirteet suomalaisessa verkkokeskustelussa deittikulutturia koskien. Valtiotieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Keltinkangas-Järvinen, L. 2000. Tunne itsesi, suomalainen. 2. painos. Helsinki: WSOY.

Khazan, O. 2014. There's No Such Thing as a Slut. The Atlantic. Health. Luettu 28.11.2020.
<https://www.theatlantic.com/health/archive/2014/05/theres-no-such-thing-as-a-slut/371773/>

Kihlström, M. 2020. Puhumuru: Tämän takia #arvokaspylly haaste piti tehdä. Luettu 5.11.2020.
<http://puhumuru.fi/blog/2020/07/05/taman-takia-arvokaspylly-haaste-piti-tehda/>

Koivunen, A. 2001. Takaisin kotiin? Nostalgiaselityksen lumo ja ongelmallisuus. Teoksessa Koivunen, A., Paasonen, S. & Pajala, M (toim.): Populaarin lumo – mediat ja arki. Mediatutkimus. Turku: Turun yliopisto, 324—350.

Koivunen, H. 1995. Madonna ja huora. Helsinki: Otava.

Korhonen, H. 2015. Helsingin Sanomat MieliPide: Arvostan naisellisia naisia ja miehiä miehiä. Luettu 2.4.2021.
<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000002857522.html>

Koskela, M. 2019. Ennen kaikkea feministi. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Koskinen, A-L. 2020. Yle Uutiset: Suomi on Euroopan unionin toiseksi väkivaltaisim maa naisille, mutta väkivalta kirjataan vain harvoin sairaalassa ylös. Luettu 2.4.2021.
<https://yle.fi/uutiset/3-11167864>

Kotimaisten kielten keskus. 2020. Kielitoimiston sanakirja: kaksinaismoraali. Luettu 16.2.2021.

<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/kaksinaismoraali?searchMode=all>

Körkkö, H. 2019. Helsingin sanomat: Alastomuus häviää somesta, se johtuu kiistellystä amerikkalaisesta laista, joka ulottaa vaikutuksensa nyt myös suomalaisten elämään. Luettu 1.11.2020.

<https://www.hs.fi/nyt/art-2000006316576.html>

Körkkö, H. & Räsänen, P. 2020. Helsingin Sanomat: Keskusrikospoliisin Tiktok-varoitusvideo sai rankkaa kritiikkiä – kysyimme asiantuntijoilta, mikä meni pieleen ja miten netissä tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä kannattaisi oikeasti keskustella. Luettu 29.11.2020.

<https://www.hs.fi/nyt/art-2000007626533.html>

Laki rikoslain muuttamisesta 24.7.1998/563.

Lundqvist, J. 2020. Kuvakaappaus Trendi-lehden Instagram-tililtä. Luettu 26.10.2020.

<https://www.instagram.com/p/CGE6V28jJjM/>

Metro-Goldwyn-Mayer. 1939. Gone with the Wind.

<https://www.nytimes.com/2020/06/14/movies/gone-with-the-wind-battle.html>

Meskanen, K. 2019. Psykat Blogi: Saako toisen ulkonäköä kommentoida? Luettu 4.4.2021.

<https://psykat.net/blogi/saako-toisen-ulkonakoa-komentoida>

Mulvey, L. 1985. Visuaalinen mielihyvä ja kerronnallinen elokuva. Synteesi 1—2, 5–15.

Mäki, T. 2005. Näkyvä pimeys. Esseitä taiteesta, filosofiasta ja politiikasta. Helsinki: Like Kustannus / Kuvataideakatemia.

Naisasialiitto Unioni. 2015. Suomalaisia pörssiyrityksiä johtaa useammin Juha kuin nainen. Luettu 31.10.2020.

<https://www.facebook.com/naisunioni/posts/1105311842828239:0>

NATO Strategic Communications, 2021. Centre of Excellence:

Abuse of power: coordinated online harassment of Finnish government ministers. Luettu 2.4.2021.

<https://www.stratcomcoe.org/abuse-power-coordinated-online-harassment-finnish-government-ministers>

Parkkonen, T. 2020. Iltalehti. Näkökulma: Kumpi on auttanut enemmän koronaviruksen torjunnassa, Sara Sieppi vai kansanedustaja? Luettu 8.1.2020.

<https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/82e73d10-780e-406e-8f3d-469a9896f333>

Powell, K. 2019. Your EDM: Facebook & Instagram Ban Sexual Use of Eggplant & Peach Emojis. Luettu 3.2.2021.

<https://www.youredm.com/2019/10/30/facebook-instagram-ban-eggplant-peach-emojis/>

Psalm, I. 2020. Yksityisviesti Instagram-käyttäjältä @rosinaofficial_. Luettu 11.12.2020.

Rantavaara, M. 2016. Alusta!: Raiskatun häpeä ja syyllisyys. Tampereen yliopisto. Luettu 29.11.2020.

<https://alusta.uta.fi/2016/04/21/raiskatun-hapea-ja-syylisyys/>

Rau, A. Somevaikuttaja. 2020. Sähköpostiviesti. Opparin vastauksia. Luettu 8.11.2020

Rossi, L-M. 2005. Halukasta & Mukautuvaa: Katumainontaa arjen heteroseksualisoijana. Teoksessa Nilkunen, K., Paasonen S. & Saarenmaa, L. (toim.). Jokapäiväinen pornomme. Media, seksuaalisuus ja populaarikulttuuri. Tampere: Vastapaino

Ryan, C. 2010. Psychology Today: Sexual Repression. Luettu 15.12.2020.

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/sex-dawn/201004/sexual-repression>

Ryan, C. & Jethá, C. 2010. Sex at Dawn. New York: HarperCollins.

Saarenmaa, L. 2005. Käsi sydämellä, povi paljaana. Iltapäivälehtien kansikuva-tyttöjen avomieliset tunnustukset. Teoksessa Nilkunen, K., Paasonen S. & Saarenmaa, L. (toim.). Jokapäiväinen pornomme. Media, seksuaalisuus ja populaarikulttuuri. Tampere: Vastapaino, 113—135.

Saarinen, J. Aamulehti: Miksi suomalainen nainen on yhä sylkykuppi? Lopetetaan ulkonäön arvostelu, vaatii Saara Särnä.

<https://www.aamulehti.fi/kulttuuri/art-2000007401094.html>

Sairaanhoitajat. 2020. Anna arvostuksesi kuulua – #sairaanhoitajillekiitos. Luettu 3.12.2020

<https://sairaanhoitajat.fi/anna-arvostuksesi-kuulua-sairaanhoitajillekiitos/>

Salmenkangas, M. & Wallin R. 2019. Metropolia ammattikorkeakoulu: Sukupuoli-sensitiivinen hanketyö. Näkökulmia ja työkaluja nuorten parissa työskentelelyn.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/275456/2019_OIVA_10_Sukupuolisensitiivinen_hanketyo.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Salmi, S. 2020. Rasismin vastustamisesta tuli sukupolvikokemus – Opiskelija: "Ei tällaista näe kuin silloin, kun Suomi voittaa jääkiekon maailmanmestaruuden". Luettu 31.1.2020.

<https://yle.fi/uutiset/3-11385927>

Sannikka, M & Nykänen, P. 2020. Yle Uutiset: Eduskuntapuolueet erimielisiä sukupuolten määrästä – yli puolet ryhmien puheenjohtajista kirjaisi lakiin kolmannen tai useamman sukupuolen. Luettu 2.4.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11675194>

Saresma, T. Rossi, L-M. Juvonen, T. 2010. Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino.

Scaccia, A. Healthline: How to Have a Nipple Orgasm: 23 Tips for You and Your Partner. Luettu 3.2.2021.

<https://www.healthline.com/health/womens-health/nipple-orgasm>

Sedgwick, E. K. 1990. *Epistemology of the Closet*. Berkeley: University of California Press.

Sets, Jan E. & Burke, Peter J. 2000. *Femininity/Masculinity*. pp. 997-1005 in Edgar F. Borgatta and Rhonda J. V. Montgomery (Eds.), *Encyclopedia of Sociology*, Revised Edition. New York: Macmillan.

Shaw, K. *MissionBox: Understanding the Elements of Social Change*. Luettu 15.12.2020.

<https://www.missionbox.com/article/390/understanding-the-elements-of-social-change>

Sierilä, H-L. 2010. Räpsyripsillä käydään sosiaalista kauppaa. *Yle uutiset*. Luettu 20.11.2020.

<https://yle.fi/uutiset/3-5671735>

Skeggs, B. 2014. *Elävä luokka*. Suom. Lahikainen, L. & Jakonen M. Tampere: Vastapaino.

SQS. 2021. *Suomen Queer-tutkimuksen Seuran lehti*. Luettu 8.4.2021.

<https://journal.fi/sqs/about>

Statista. 2019. *Number of daily active Instagram Stories users from October 2016 to January 2019*. Luettu 27.10.2020.

<https://www.statista.com/statistics/730315/instagram-stories-dau/>

Stoller, R. 1994. *Sex and Gender: The Development of Masculinity and Femininity*.

Streitmatter, R. 2004. *Sex Sells! The Media's Journey from Repression to Obsession*. Cambridge, MA: Westview Press.

Suomen Tietotoimisto STT. 2014. *Tutkimus: Suomi on naisille EU:n toiseksi väkivaltaisim maa*. Luettu 2.4.2021.

<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002714270.html>

Sundén, J. & Paasonen, S. 2018. *Shameless hags and tolerance whores: feminist resistance and the affective circuits of online hate*. *Feminist Media Studies*. Luettu 6.11.2020.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14680777.2018.1447427>

Terveyskylä. 2019. *NAISTALO.FI: Seksuaalisuus*. Luettu 4.4.2021.

<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/seksuaaliterveys/seksuaalisuus-el%C3%A4m%C3%A4nkaaressa/seksuaalisuus>

Tervonen, E. 2017. *Naissukupuolen representaatio pornoistuneessa mediakuvas-
tossossa*. Valtiotieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto. Kandidaatintutkielma.

The Information Philosopher. 2018. *The Problem of Knowledge*. Luettu 15.4.2021.

<https://www.informationphilosopher.com/knowledge/problem/>

Tiessalo, P. 2018. Yle Uutiset: Paula Tiessalo: Sinun seksuaalisuutesi ei kuulu vain sinulle, mutta kuuluuko se Timo Soinille? Luettu 13.12.2020.

<https://yle.fi/uutiset/3-10351319>

Tiessalo, P. Yle Uutiset: Kenen alastomuus on hyväksyttyä? Asenteemme alastomuutta kohtaan on vääristynyt, väittää seksologi. Luettu 13.12.2020.

<https://yle.fi/uutiset/3-10426323>

Tontti, J. 2010. Niin & näin: Ilmaisunvapauden uhat 2000-luvulla.

<http://www.netn.fi/sites/www.netn.fi/files/netn102-13.pdf>

Turunen, J. 2017. "Laitetaan pornografinen kuva itsestä instagramiin ja saadaan tuntemattomilta miehiltä kehuja" –tuhansien nuorten identiteetti on niin hauras, että elämä romahtaa, kun tykkäykset hiipuvat. Helsingin Sanomat. Luettu 12.11.2020.

<https://www.hs.fi/elama/art-2000005460081.html>

Vallarén, S. Feministiaktivisti. 2020. Instagram-yksityisviestit. Luettu 8.12.2020.

Van Valkenburgh, S. 2018. Digesting the Red Pill: Masculinity and Neoliberalism in the Manosphere. Men and Masculinities.

Vedenpää, V. 2020. Pääministeri Sanna Marinin muotikuva synnytti naisvihaa vastustavan someliikkeen – "Marinin toiminta on hyvin tietoista", sanoo tutkija. Luettu 31.1.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11590550>

Vänskä, A-M. 2007. Avain taivaaseen ja helvettiin: Vaeltavan klitoriksen kulttuurihistoriaa. Teoksessa Harri Kalha (toim.): Pronoakatemia! Turku: Eetos, 152—196.

Wolchover, N. & Pappas, S. 2016. Live Science: New Theory on Why Men Love Breasts.

<https://www.livescience.com/23500-why-men-love-breasts.html>

Wolfers, J. 2015. The New York Times: Fewer Women Run Big Companies Than Men Named John. Luettu 31.10.2020.

<https://www.nytimes.com/2015/03/03/upshot/fewer-women-run-big-companies-than-men-named-john.html>

YleX. 2015. Miehen nänni saa näkyä somessa, mutta naisen ei — miksi ihmeessä? Luettu 3.2.2021.

<http://kioski.yle.fi/omat/miehen-nanni-saa-nakya-somessa-mutta-naisen-ei>